

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастын хаһыата»

2013 сыл —
Тыа сириҥ сыла

ЫРЫА ДА ЫЛАННА, БАЛЫК ДА ХОТОРУЛУННА

Нэһилиэк уопсай муньаҕар кэнники кэмгэ элбэх киһини долгутар боппуруосгар көрүлүнүлэр. Ол курдук арыгылааһыны хааччактыырга үгүс этиилэр, санаалар этилиннилэр. Кэпэстии түмүгүнэн арыгыны атыгылыр маҕаһын оҕо үөрэнэр сириттэн 500 м ыраах туруохтаах диэн буолла. Онон сотору кэмминэн «Гранд» маҕаһын арыгы атыгылырын тохтотуохтаах эбэтэр атын сиргэ көһүөхтээх.

Биһиэхэ эрэ буолбатах, ханна да кыайтарбатах ыт туһунан боппуруос күүскэ күөдьүйдэ. Ыппыт суут-сокуон өттүнэн биһигиннээбэр ордук көмүскэллээх эбит. Иитэр дьонго өйдөтүү үлэтин ыттарга комиссия тэрийиэххэ, кэрийэ сылдьан регистрациялыахха, ыты иитэргэ 300 солк., тыһы ыкка 1000 солк. түһээн олохтоохха диэн уураах ылылынна.

Хатырыкка 5 кылабыһа баарыттан икитэ бөһүөлөк чэрчитигэр баар. Балары тохтоотуорго дьон-сэргэ ортотугар өйдөтүү үлэтэ барыан наада. Онон бу кылабыһалары күүрүүлээн, ол таһыгар тахсары бобоохха диэн этии кирирдэ.

***

Герефорд сүөһүлэргэ аныгы технологиянан «Интелстрой» (сал. А.А. Семенов) тэрилтэ хотон тутта сылдьар. Манньк хотон республикаҕа иккис тутуу эбит. Хотон каркаһа суох аңардас икки хос ньаалбаанынан бүрүллүбүт. Ортотугар утеплитель угуллубут. Аарка быһылаах хотон аңара тутулунна.

***

Аныгы кэм сиэринэн нэһиликтэр тустаах дьаралыктаах, өрөгөй ырыалаах буолуохтаахтар. Нэһилиэк өрөгөйүн ырыатын тылын урут Хатырык оскуолатын бүтэрбит, билигин эмиэ манна олоор Ю.В. Потапов-Саргын суруйан, матыбын биллэр композитор В.А. Зырянов аян олохтоохтор дүүүллэригэр таһаардылар. Василий Алексеевич олохтоохторго өрөгөй ырыатын хайдах ылыыры үөрэтэн барда.

***

П.А. Ойуунускай биэр дойдулаахтара таатталар 14 киһилээх делегациялара кэлэн М.К. Аммосов пааматынньыгар тыыннаах сибэки ууран бардылар. Таатта улуунун баһылыга М.А. Прото-дьяконов Хатырык оскуолатыгар үөрэнэ сылдьыбыт.

***

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ тэрийиитинэн куйуурдааһынга нэһилиэк аһаҕас күрээ буолла. I, II Хомуустаахтан кэлэн, барыта 8 хамаанда куйуурдаата. Хамаандаҕа үс эр киһи, икки оскуола оҕото баар.

Күүх Боллох оҕонньор Ыалдыттарга мичик гына. II Хомуустаахтан «Кэскил» хамаанда 21 киһе собуу ылан кубогы, мэтээллэри, сыаналаах бөлөхтэри туттулар. Ол иһигэр удьуор балыксыттар Архип, Галин Слепцовтар оҕолоро, сиэннэрэ туруорбут 4200 солк. «болгарканы» илдьэ бардылар. 2 миэстэҕэ 1 Хомуустаахтан Ф.И. Новгородов «Дьэ кэргэн» хамаанда ылылар. Куйууру ыттарга нэһилиэк кырдыаҕас балыксыта И.И. Портнягин сүбэ-ама биярэн күүс-көмө буолла.

БАҕЫЛ ЭРЧИМ ТИИТ УОЛА,
Хатырык

Ойуурдаах куобах охтубат

Улууска бу үс аңар сыл уһуруктаах уһун дьыаланы истибэтэх, билбэтэх киһи диэн суох буолуоҕа. Уолаттарбыт кырдыктарын булан кыайылаах тахсыбыттарын истибиппит бачача кэм буолла. Ол

сабыдыалы онорор кыаҕа суох. Эбитин бу силовой ведомстволар салайааччылары бары кэриэтэ тастан кэли дьоннор, бэйэбиттэн манна кадрдарбыт суохтарын кэриэтэ. Ханньк баҕарар дьыала оперативнай информацияттан (үңсүү-харсыы, донус), биитэр ханньк эрэ бэрэбиэркэлэр түмүктэриттэн үөскээн

сыһатын бириэмэ быһаарыаҕа, биһиги түгэммитигэр сиэрдээх суут түмүгэр ааппыт-суолбут ырааһыран таһыстыбыт.

Корр.: Ити 2009 сыл саңатыгар тус бэйгэ «баҕа өттүгүнэн» отставкаҕа барбыккын билигин хайдах сыаналыгың?

— Ол кэмгэ Президент В.А. Штыров аатыттан кэлэн кэп-

Алексей ЕРЕМЕЕВ: «КЫРДЫКТААХ ДЬЫАЛАБЫТ ӨРӨГӨЙДӨӨТӨ»

да буоллар билигин даҕаны сиэрэ-халты кэпсээннэр суох буолбатахтар. Ону дьэңкэрдэр инниттэн биһиги А.И. Еремеевтен ылбыт интервьюбутун ааҕааччы болдомтотугар таһаарабыт.

Корр.: Алексей Ильич, коррупцияны уодьуган-ныыр кампания кэмигэр прокуратура эйигин уонна да атын министрдэри аңар кырыы тутуута-хабыыта төһө сөптөөбүт?

— Д. Медведев Президент буолан баран коррупцияны утары охсунуу тутта ураты салаанан биллэрбитэ, биллэн турар, быраабы харыстыыр органнарда чопчу сорууда бэриллибитэ өйдөнөр. Аны туран республикаҕа прокуратура уонна силиэстийэлиир комитет федеральной структуралар буолалларын быһытынан маннааҕы салалтаҕа бас бэриммэт, сууттар тутулуга суох буолуохтаахтар диэн ааҕаллар.

Урукку өттүгэр ИДьМ министрэ С. Назаров правительство чилиэнин быһытынан үлэлиир, оччолорго үөһэ салалта санкцията суох биэр да улахан салайааччыны сөптөөх төрүөтэ суох туппат-хаппат этилэр. Билигин ити тэриллибит дьыалаларга салалта ханньк да

тахсаллар. Ол курдук 2006 с. бастакы дьыалаҕа оччотооҕу наука министрэ Г.В. Толстых эриллибитэ, ити квартираҕа сыһаннааҕа. Оттон салгыы биһигини эрийэллэр.

Бу барыта сөптөөбүн—

сэтии түмүгэр «прокуратура эйиэхэ претензиялаах, онон университетка проректор дуоһунаһыгар көһөргө сөбүлэһиң дуо?» диэн ыйыппыттар. Онуоха мин туох да буруйум суоһунан боппуруос итинник турар буоллаҕына, үлэбиттэн бэйэм уурайыам диэн хоруйдаабытым.

Омос көрдөххө, бэйэм баҕа өттүбүнэн барбакка ууратыллан баран кэлин суут нөҕүө кыайан баран үлэлээбэккэ сылдьыбыт кэмим ханнаһын олоччу уурдаран ылыахтаах курдук сорохтор саньыллар. Бу хайдах да табыллыбат суол. Того диэтэргит, министр дуоһунаһа государственной сулууспа «А» диэн категориятыгар кириэр, ол эбэтэр государственной сулууспалаах диэн ааттаммакка «лица, замещающие государственную должность» диэн буолабыт. Ол эбэтэр Президент хаһан баҕарар, төрүөтүн ыйбакка ылла да ууратан кэбиһэр, онуоха Улэ Кодексата хайдах да араначчылаабат. Оттон солбуйааччылары, о.д.а. государственной сулууспа үлэһиттерин Улэ Кодекса толору көмүскүүр.

Бүтүүтүн 3 стр. көр

Быыбар - 2013

Балаһан ыйын 8 күнүгэр Сахабыт сиригэр Ил Түмэн депутаттарын, Дьокуускай куорат дууматын, 19 улуус баһылыктарын, 23 улуус бэрэстэбиитэллээх органнар депутаттарын уонна 8 нэһилиэк баһылыктарын быыбардара буолаллара күүтүллэр.

Ол курдук Нам улуунугар уопсайа 4 араас быыбар ытыллыахтаах: Ил Түмэн депутаттарын, улуус баһылыгын, улуус депутаттарын уонна Хатырык, Түбэ, Фрунзе нэһиликтэрин баһылыктарын киэнэ. Сиһилии быыбарга бэлэмнэнии туһунан Намнааҕы территориальной быыбардыр хамыһыһа секретарыттан А.И. Корниловаттан билсиэххэ.

— Антонина Ильинична, аан маңнай ааҕааччыларбытын быыбар тэрээһинин сүүн суолталаах түгүннэрин кытта билиһиннээрэр көрдөһөбүн.

— Быыбар тэрээһинин үлэтин сүүн хайсыхатынан буолар быыбардыр учаастактары, уокуруктары быһаары уонна хамыһыһа талыыта. Нам улуунугар 27 быыбардыр учаастак тэрилиннэ (эбии Нам селиэһнэтигэр „Нэлэгэр“ диэн учаастак эбилиннэ). Бу манан сибээстээн тохсунньу 23 күнүгэр улуус хаһыатыгар хамыһыһа сүүн уонна резервнай састаабыгар нэһилиэнньэттэн, партиялартан кириэр дьоннору туруоруу

БЫЫБАР ТЭРЭЭҢНИТТЭН

(Интервью)

саҕаламмытын биллэрбиһпит. Уопсайа 283 сайабылыанна кирибитэ: 163 киһи бастайааннай хамыһыһа чилиэннэринэн буоллулар, хаалбыт 120 киһи резервэҕэ киридилэр. Урукку кэмгэ хамыһыһа сылын аайы талыллар эбит буоллаҕына, быйыл 5 сыллаах болдьоххо талылынна.

— Быыбардыр учаастактар председателлэринэн ким буолара бүгүңнү күңгэ биллэр дуо?

— 27 учаастак бары председателлэрэ бигэрэммиттэрэ. Үксэ уруккуттан үлэли сылдьыбыт дьоннор: I Хомуустаахха — З.Е. Ощепкова, Баргыһаанга — М.Г. Халдеева, Таастаахха — П.С. Гаврильев уонна да атыттар. Намнааҕы „Нэлэгэр“ диэн саңа тэриллибит учаастакка инники быыбар үлэтин дьарыгырбыт П.Д. Байанаева талылынна. Арай 6-7 кыра нэһиликтэргэ уларыйылар таһыстылар: саңа председателлэр уонна сорохторугар чилиэннэринэн инники быыбар үлэтигэр үлэлээбэтэх дьоннор кириэн биэрдилэр. Чуолаан кинилэргэ анаан муус устар 5 күңүгэр Намнааҕы территориальной быыбардыр хамыһыһа Нам селиэһнэтигэр семинар ыттар. Ол семинарга сылдьан быыбар тэрийиитигэр кыттар дьонго араас

туһалаах туттуллар матырыһааллар түңтүлүктэргэ уонна чэрэтэр киинэлэр көрдөрүлүөхтэрэ. Ону таһынан улуус хамыһыһатыгар 8 киһи буолан үлэлибит: 5-6-лыы учаастагы үлэстэн методическай уонна правовой көмөлөрү оноробут.

— Территориальной быыбардыр хамыһыһа председателлэринэн ким буоларый?

— Ити боппуруос бүгүңнү күңгэ быһаарыллыбакка турар, председатель солбуйааччытынан Н.Н. Петров үлэли сылдьар.

— Кэлэн иһэр быыбардар тэрээһинин үлэтэ инники быыбардарга холоотоххо, Саха өрөспүүбүлүкэтин киин быыбардыр хамыһыһа председателэ Анатолий Кривошапкин этэринэн, ураты ыарахаттардаах буолуоҕа. Эн санааҕар хайдаҕый?

— Бүтүн Арасыһыа куоластыыр күнүгэр ыраах сытар сирдэргэ болдьох иннинээҕи быыбардааһыны тэрийэртэн ураты, сайынҕы кэмгэ дьон үксэ окко, уопускаҕа сырыттахтарына кандидаттары туруорар, комиссиялар үлэлэрин, агитацияны ыттар биллэ ыарахаттардаах буолуоҕа дии саньыбын.

Кэпсэттэ Надежда АНДРЕЕВА

ТУОХ? ХАННА? ХАҺАН?

Киин балыһа
сонуннарыттан

Нэһилиэк олохтоохторун ахсааннара эбиллибитинэн, поликлиникаҕа эбии 4-с терапевтической уонна 4-с педиатрической учаастактар аһылланнар үлэлэрин саҕалаатылар.

Кулун тутар 15 күнүгэр улахан дьонго МСЭК-та тахсан 34 киһини көрдүлэр. Бу ый 29 күнүгэр МСЭК-та оҕолорго тахсаллара күүтүллэр.

Муус устар 1 күнүттэн при-

Туоһулуур — сыппара!
Ааспыт нэдиэлэ устата: поликлиникаҕа приемна сырыттылар — 1960 ыарыһах; «Суһал көмө» — 138 ыгырыы кирирдэ; родильнай отделениеҕа — 6 (5 уол, 1 кыыс) оҕо күн сириң көрдө; хирургической отделениеҕа — 11 (7 былааннамыт + 4 суһал) операция оһоһулунна.

зывной комиссия медосмотра саҕаланна.

УЗИ бырааһа Кириллин С.И. стажировкаланан кэлэн, сүрөҕи УЗИ-га түһэрэр үлэни саҕалаата. Манна кардиолог быраас нөҕүө направление ылан көрдөрүңэит.

ОМС программатынан 2013 сылтан ЭКО (экстракорпоральной оплодотворение) босхо оһоһуллар. Туһаннаахтар дьахтар консультациятыттан кэлэн билсиэххитин сөп. Оттон 2015 с. үрдүк технологияланан оһоһуллар медицинскэй өңөлөр (эндотропезирование, трансплантология, шунтирование) босхо оһоһуллаллара былааннаар.

М.Е. ТРАПЕЗНИКОВА

ХАННЫК ИСПИИҺЭК ОРДУГУЙ?

(Блиц-ыйыты)

—Эһиги санааҕытыгар, быыбардааччы уонна уокурук олохтооҕо буоларгыт быһытынан ханньк испиһэк ордук демократичнайый уонна эһиэхэ чугаһый?

Зинаида Степанова, субсидия агентствын сүүрүнүүр специалиһа: «Партиялар эрэ представителлэрэ буолбакка боростуой норуоттан баҕалаахтар быыбарга бэйэлэрин кандидатураларын туруоруналлара демократичнай дии саньыбын».

Станислав Андреев, алын сүһүөх оскуола учуутала: «Бүтэһик уларыйыы ордук демократичнай буоллаҕа дии. Того диэтэххэ урукку кэмгэ киһини буолбакка партияны эрэ талар этибит, онтон быыбар түмүгүнэн ханньк кандидат депутат буолара биллэрэ. Ол гынан баран „самовыдвиженец“ наһаа элбээбэт ини: барытын харчы быһаарар буоллаҕа дии».

Дмитрий Бугаев, „Ленскэй нэһилиэк“ МТ ыччаты кытта үлэлэһэр специалиһа: «Саңа сокуон демократичнай курдук, тоҕо диэтэххэ биһиги атыгытыгар олоор, үлэлиир-хамсыыр дьон норуот туох кыһалҕалааһын, интэриэстээгин этинэн-сиинэн билэр. Бу манньк системаҕа кирири „норуокка чугаһаһын“ курдук быһаарыахха сөп. Мин саңа сокуону өйүүбүн».

Бэлэмнээтэ Н. АНДРЕЕВА

Олунньу 26 күнүгэр Нам начальнай оскуолатыгар «Төрөөбүт тыл уонна аабы уруктарыгар үөрэх дэгиттэр саҥабылларын сайыннары» диэн ааттаах республиканскай семинар буолан ааста. Бу семинарга барыта 44 учуутал Дьоккуускай куораттан, Амма, Горнай, Уус-Алдан уонна Чурапчы улуустарыттан кэлэн кытыннылар. Бу семинар автордарынан буоллур Нам начальнай оскуолатын учууталлара: Михайлова Марианна Николаевна, урдүк категориялаах учуутал, Саха сириг үөрэтирин туйгуна, Саха сириг методика уонна О.М. Кириллина, урдүк категориялаах учуутал, Саха сириг үөрэтирин туйгуна. Кинилэр бу семинарга үлэлээн кэлбит уопуттарын түмэн республика учууталларын дүүлүгүр таһаардылар. Бу күн аһаҥас уруктар автордар былааннарынан бирилиннилэр, кылааһы таһынан дьарыктар көрдөрүлүнүлэр уонна маастар-кылааска ытытыннылар, оскуола музейыгар экскурсия тэрилиннэ уонна «Саха тылын уонна аабытын үөрэти» диэн проблемаҥа санаа атастаһыта буолла. Семинар бүтүүтүгэр элбэх хаартыскалаах, ыстагыалардаах семинар хаамытын туһунан хаһыат бэчээттэнэн тахсыбыттан ыалдьыттар олус астынылар. Маны таһынан учууталлар электроннай уонна бэчээттэммит үлэлэрин атыылааһын тэриллэтигэр оскуола библиотекатын үлэһитэ Андреева А.С. таһаарылаахтык үлэлээтэ. Семинар бүтүүтэ маньк санаалар этилиннилэр.

Ф.В. Ядрихинская, үөрэх сайдыытын уонна профессиональнай таһымы үрдэтти институтун, саха тылын уонна литературатын кафедратын специалиһа: «Бу семинар билингви күнгэ саамай ақутальнай боппуруоһу көтөҕөр. Бу эһиги билигин үөрэтэр алын кылаас оҕолоргут орто сүһүөххэ бэлэм оҕолор

ТӨРӨӨБҮТ ТЫЛЫ ОҔОҔО ИГЭРЭН

тахсаллар. Онно Нам улуунун алын кылаас сүһүөҕүн учууталлара бэйэлэрин бэлэмнэрин урук эрэ быһытынан буолбакка, кылаас таһынааҕы үлэҥэ уонна маастар-кылааска көрдөрөллөр. Ыйыллыбыт дьарыктар ис хоһооноро, оҕолору кытта алтыһар ньымалара эрдэттэн бу ФГОС стандартынан толору үлэлиир бэлэмнээхтэрин көрдөрдүлөр. Оҕо урукку курдук бэлэм матырыйаалы биэрбэккэ, оҕо бэйэтэ сатаан толкуйдаан түмүк онорон таһаарыгар уонна онтукатын бэйэтэ сыаналырыгар билигин ирдэбил туар. Ону учууталлар толору уруктарыгар киллэрбиттэр.

Оҕо бэйэтин билигин сатаан сааһылырга үөрэнэр, билиитин күннээҕи олоҕор-дьаһаҥар сатаан тутта үөрэнэр. Учуутал аңардас билини биэрээччи эрэ буолбакка, оҕо ылааччы эрэ буолбакка, учуутал уонна оҕо икки ардыгар алтыһы түмүгүнэн биер санааҥа кэллэлэр.

Салгыманньк чаҕылхайдык үлэлииргитигэр баҥарабыт уонна коллектив бэйэ-бэйэтигэр ыкса ситимнээхтик үлэлээн, бэйэ-бэйэлэрин айымньылаахтык толорсон биэрэн истиннэр. Ким эрэ ыарыҥатар түгэнигэр уопуттаах учуутал сүбэтин-аматын толору биэрэр кыаҥа көстөр.

Марианна Николаевна уонна Ольга Михайловна бэйэлэрин билиилэрин урукка эрэ буолбакка, маастар-кылааска, кылаас таһынааҕы үлэҥэ көрдөрдүлэр. Биһиги, идэни үрдэтэр институт, мань болдомтоҕо ылабыт уонна бу алын кылаас учууталларыгар ытытыллар курстарга бу учуутал-

лары көмөҕө ынгырахпыт уонна үлэлэрин өссө даҕаны республика таһымыгар көрдөрүөхтэрэ диэн эрэнэбит».

В.И. Герасимова, Дьоккуускай куорат, «Айыы кыһата» оскуола: «Уруктарга сылдьан, киэн ис хоһоонноохторуттан, оҕо төрөөбүт дойдутугар, төрүт тылыгар болгомтотун, интэриэһин тардар сыаллаабыттан олус астыным. Семинар автордара ытытыллар дьарыктарга саҥа технологияны туттан дириг билини биэрэргэ аабы, тыл саҥабылларын сөптөөхтүк туттан киллэрбиттэр. Оҕолор интэриэстэриттэн, баҥарыттан учууталлар үлэлэрин түмүгэ көстөр. Маастар-кылааска бириэмэлэрэ арыый уһун эбитэ буоллар».

А.К. Потапова, Горнай улуунун Бэрдигэстээх начальнай оскуолатын учуутала: «Наһаа үчүгэй сахалы тыһынаах, олус иллээх биер санаанан үлэлиир коллектив үлэтин билибиппиттэн олус астыным. Оскуола ис эйгэтэ, оҕоһуута, учууталлара, эрдэтин, уопуттаах үлэһитин, бары биер киһи курдук сылдьаллара хараха быраҥыллар! Үлэтигэр өссө ордук ситиһиллэри баҥарабын. Кушнир уопуттан семинаргытыгар ынгыраары!».

Түмүктээн эттэххэ, саха тылын уонна аабытын үөрэтиитин проблемата үгүс учууталлары долгутар, манньк семинардар улуус да, республика да таһымыгар ытытыла турдуннар.

Т.В. КОРЯКИНА,
Нам начальнай оскуолатын директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччы

ИККИС ЗАМЯТИНСКАЙ ААБЫЛАРГА

Олунньу 27 күнүгэр Никольскай начальнай оскуолатыгар II Замятинскай аабылар үрдүк тэрээһиннээхтик ытытыннылар. Сарсыарда тобус чаастан регистрация буолла. Мероприятиени үөрүүлээх быһыыга-майгыга директор М.И. Шадрин аста, кыттааччылары эвэрдэлээтэ уонна ситиһиллэри баҥарда. Ол кэнниттэн тылы I Хомустаах «Сайдыы» оҕо түөлбөтүн музейын үлэһитэ Н.В. Константинова ылла. Кини I Хомустаах нэһилиэгин историятын кинигэтин А.Т. Замятинна уонна М.И. Шадринаҥа бэлэхтээтэ, бу кинигэ тахсарыгар Т.И. Замятин «Энсиэли хочото» улахан оруулаабын, И.С. Шадрин I Хомустаах нэһилиэгэр өр сылларга председателлээбитин бэлэһтээтэ. Нэһилиэк библиотекара Е.Р. Колесова Т.И. Замятинна аналлаах кинигэ быыстапкатын онордо. Бу аабыларга 3 секциянан барыта 50 оҕо кытынна.

Бастагы секция үлэтэ Т.И. Замятин айбыт хоһооннорун аабыыга ананна, иккис секцияҥа улуус нэһилиэгэтин историятын, краеведтарын тустарынан уонна нэһилиэк киэн туттар дьоннорун олохторун, үлэлэрин туһунан кэпсэтиллэр. Үһүс секция төрөөбүт дойдунимикатыгар ананна.

Дүүллүүр сүбэҥэ 11 киһи үлэлээтэ. Магнайгы секцияҥа – Намнааҕы оҕо библиотекатын директоры Петрова А.П., Намнааҕы Оҕо түөлбөтүн педагога Семенова Н.И., Никольскай начальнай оскуолатын директоры Шадрин М.И., иккис секцияҥа – Никольскайдаагы Сир музейын научнай сотруднига Протопова С.Н., Намнааҕы историко-этнографическай музей научнай сотруднига Охлопкова С.Е., Намнааҕы Оҕо түөлбөтүн директорын иитэр-үөрэтэр үлэҥэ солбуйааччы Потапова О.И., педагогическай үлэ ветерана, «Халлаандаар кыһыл күннэр» кинигэ авторна Нератова Н.Н. уонна Т.И. Замятин уола Андрей Терентьевич Замятин, үһүс секцияҥа – нэһилиэк библиотекара Колесова Е.Р., Сир музейын фондатын көрөөччү Никитина Р.М. уонна дыһалта специалиһа Протопова Е.Н.

Т.И. Замятин хоһооннорун аабыыга бастагы миэстэни Оҕо түөлбөтүтэн 3 кылаас үөрэнээччитэ Саморцева Люба ылла. Кини «Ветеран» диэн хоһоону арыян, үчүгэйдик туттан-хаптан, дорҕоонноохтук ааҥан эрэллээхтик бастаата. Иккис миэстэни Никольскай начальнай оскуолатын үөрэнээччилэрэ – Ипполитов Алеша, Охлопков Сандал «Хастар» диэн хоһооннорунан ыллылар. Уолаттар хоһооннорун дорҕуччу улаханньк аахтылар, ис хоһоонугар сөптөөх слайда оҕоһулуллубта өссө киэргэттэ. Ыраах Көбөкөн орто оскуолатын начальнай кылааһын оҕолоро уонна тахса буолан кэллэнэр көхтөөхтүк кытыннылар. Кинилэртэн иккис миэстэни 2 кылаас үөрэнээччитэ Дьяконова Дарина «Кэтин наҥараадаларгытын» диэн хоһоону чуолкайдик, чаҕылхайдык ааҥан ылла. Үһүс миэстэлэри Көбөкөнтөн 4 кылаас үөрэнээччитэ Бочкарев Саша, Нам 2 №-дээх оскуолатыттан Григорьев Афоня, Никольскай оскуолатыттан Иванов Роберт уонна Ринат ыллылар. Оҕолор Т.И. Замятины краевед, историк быһытынан эрэ буолбакка, кини бу аабыларга талааннаах хоһоонньут быһытынан арыытыттар арылхайдык көһүннө.

Иккис секцияҥа Оҕо түөлбөттэн кытыбыт Сыроватская Варя «М.К. Аммосов – Ю.В. Потапов-Саргын хоһоонноругар» диэн үлэтигэр элбэх хоһооннору

ырытан Т.И. Замятин оҕолорун анал бириистэрин ылан үөрүүтэ үксээтэ. Бастагы миэстэни Михайлов Богдан, Үөдэй орто оскуолатын 3 кылааһын үөрэнээччитэ, «Михайловтар – спорду өрө тутар дьэи кэргэн» диэн дакылаатынан ылла. Богдан тыла-өһө үчүгэй, тематын киэҥник сырдатта. Винокурова Нарыйаана (Никольскай начальнай оскуолатын) «Килиэп – сүрүн аһылыкпыт» диэн үлэтинэн уонна Рожин Уйгулаан («Сайдыы» оҕо түөлбөтэ) «Холобур буолар олох» диэн үлэтинэн кыттан 2-с миэстэни ыллылар. Слепцов Петьа, Түбэ орто оскуолатын 8 кылааһын үөрэнээччитэ, «Барыта фронтна, барыта Кыайыиһин» дакылаатынан, Попов Максим, Попова Наташа, Нам 2 №-дээх орто оскуолатын 5 кылааһын оҕолоро, «История моего улуса в произведениях моих дедов и прадедов» 3-с бириистээх миэстэни ыллылар. Уонна бу секцияҥа инники кэскиллээх ааҥааччылар диэн Нам историко-этнографическай музей анал бириийин «Киэн туттар, холобур оностор дьоммут» диэн дакылааттарынан Румянцев Коля уонна Попова Дайаана, Түбэ орто оскуолатын 2-с кылааһын үөрэнээччилэрэ, ыллылар.

Үһүс секцияҥа, топонимикаҥа кыттааччылар бэйэлэрин нэһилиэгэтин ааттарын суолаттын, бэлиэ, ытык сирдэрин, хас биридии тумулларын, арыыларын, алаастарын ааттарын ырытылар. Бу секция быйылгы аабыларга саҥа кирибит уонна бэлэмнэнэр болдьоҕо кылгас буолан, аҕыйах кыттааччылаах ааста. Манна Бочкарев Саша, Көбөкөн орто оскуолатын 4-с кылааһын үөрэнээччитэ, «Көбөкөн топонимиката» диэн үлэтинэн эрэллээхтик бастаата. Саша төрөөбүт нэһилиэгин биллэр сирдэрин ааттарын балайда киэҥник быһаарбыт. Петров Кеслан, Үөдэй орто оскуолатын 5-с кылааһын үөрэнээччитэ, «Үөдэй нэһилиэгин топонимиката» диэн үлэтинэн 3-с миэстэ буолла. Аммосов Урсун, Салбан орто оскуолатын 7-с кылааһын үөрэнээччитэ, «Салбан сириг бэлиэ сирдэрэ, өйдөбүнньүктэрэ» диэн интэриэһинэй үлэтинэн 2 миэстэни ылла. Оҕолор презентационнай матырыйааллары сатабыллаахтык тутталларын көрдөрдүлэр.

Бу Замятинскай аабыларга оҕолору бэлэмнээн аҥалыт салайааччылар бары сертификат туттулар. Ордук үчүгэйдик оҕолору бэлэмнээн аҥалыт салайааччылары бэлиэтиэхпитин баҥарабыт: Көбөкөн орто оскуолатыттан Макитова В.Н., Потапова А.Е., Үөдэй орто оскуолатыттан Винокурова М.К., Салбан орто оскуолатыттан Касьянова Т.В., Түбэ орто оскуолатыттан Куприянова О.С.

Тэрээһин олус көхтөөхтүк, сэнээриилээхтик, өрө көтөҕүүлээхтик барда. Түмүккэ А.Т. Замятин аҕатын Терентий Иванович портретин Никольскайдаагы Сир туһаны музейыгар бэлэх уунна. Кыттааччылар элбэх сананы билэн-көрөн, бары сертификат, грамота тутуурдаах үөрэн-көтөн тарҕастылар. Биһиги киэн туттар дьоннорбутугар аналлаах манньк аабылар, тэрээһиннэр ытытылаллара хаһан баҥарар олус наадалаахтар, ыччаты бэйэтин нуруотунан, сиринэн-дойдунан киэн тутта улаатарыгар иитэр, үөрэтэр. Тэрийэр комиссия Никольскай нэһилиэгин тэрилтэлэригэр бириистэргэ көмөлөрүн иһин бэйэтин истиг махталын тириэрдэр.

Е.Р. КОЛЕСОВА, нэһилиэк библиотекара

БОЛЪОМТО УРУУМАРА УОЛДЬАСПЫТ

Бу оскуолаҥа доруобуйаларынан хааччахтаах, олус эрдэ ыал буолбуттар, оҕоломмуттар, оскуола бэрээдэгин кэспиттэр кэллэлэр, бастаан кэллэхтэрин утаа кэмчиэрийэллэр, онтон бэйэ-бэйэни билсэн сотору уопсай тылы булаллар. Онуоха олохторун эдэр сылларын бу оскуолаҥа анаабыт 20-ли, 30-туу сыл үлэли сылдьар учууталлар Шарапова Мария Васильевна нуучча тылыгар, Диодоров Гаврил Гаврильевич математикаҥа, Обутов Афанасий Афанасьевич физикаҥа, Иванова Варвара Петровна общественнааҕа, үөрэх чааһын сэмидиесийэ, эбии психолог идэлээх Находкина Саргылана Васильевна бааллара үлэҥэ, үөрэххэ сүрүн тирэх буолаллар.

Бу кыраык коллектив син эмиз атын үлэ коллективтарынан курдук улууска ытытылар тэрээһиннэ ким туох кыахтаабынан кытталлар, ол курдук тэрилтэлэр икки ардыларыгар ытытылар спортивнай күрэхтэһиигэ теннискэ А.А. Обутов, В.П. Иванова, ытыыга М.В. Шарапова, С.В. Находкина, профсоюз председателэ, 1-2 миэстэлэри ылытытарын туоһулуур вымпеллар, грамоталар, махтал суруктар ытытыта да суох бэйэлэрэ кэпси истиилээҕи ыйанан тураллара. Маны таһынан Хаңгаласка, Майаҥа, Дьоккуускайга методическай киин ытар семинардарыгар уопут атастаһа араас темаҥа, научнай үлэлэргэ дакылаат онороллор. Былырыынгы семинар биһиэхэ буолбут, быйылгы Майаҥа буолар, онно бараары бэлэмнэнэ сылдьалларын кэпсэтиллэр.

Оҕолор ортолоругар Данилов Ким сытан эрэн ыарахань анньыыга, Модуттан үөрэнэр Пестряков Алеша «Эрэл» байыаннай бэлэмниини секцияты-

гар боксаҥа, Граф Бизэргиттэн Чумаевскай Ваня футболга, Аппааныттан Алексеев Айаал научнай-практическай аабыыга, Никонов Айхал компьютернай спорт күрээҕэр оскуолаҥа, улуска, республикаҥа тийэ ытытылар күрэххэ кыттаннараас бириистээх миэстэлэргэ тиксэн мэтээллэринэн, грамоталарынан, сертификаттарынан наҥараадаламмыттар.

Бу сылдыбыт кэммэр кириэр-тахсар оҕолору көрө олорон аһына санаатым. Манньк оскуола төһө да наадатын иһин уопсай үөрэхтээһин оскуолатыттан уурагыттан кэлиилэрэ араас санааҥа укта. Ол курдук, бу орто дойдуга икки оскуола баар. Биэрэ биля биэрэр, иккиһэ олох оскуола, онуоха учуутал, төрөппүт оҕону ситэ өйдөөбөккө сыһа-халты сыһыан үөскүүрттэн, бэйэбит мөлтөх өрүппүтүн билиммэппиттэн оҕо сыһа-халты үктэниитигэр тиэрдэр, дыг иһигэр кириэххэ онно оҕо буруйа суох. Бу оскуола дьэиэ 1931 с. тутулуллубт улуска хаарбах дьэилэртэн биридэстэрэ, хата, былыргы тутуу буолан баччаанна диэри уйуттан тураахтаатаҥа дии. Дьэи истинтэстын иннэри-таннары түһэн хайдах эрэ киһи кутун-сүрүн баттыар. Сыл аайы быҥархай өрөмүөнү ытталлар эбит да, дьэи эдэригэр түһө дуо? Бу күһүн 2 Хомустаахтан эргэ да буоллар паарта ылбыттар. Хаарбах дьэилэри суох онортуур сорок туһунаан туһанан улууспут таһылыктара, үөрэх салаата бу дьэиэ олох кап. өрөмүөнү ытан үрдүн, аннын уларытан онороллору эбэтэр атын сэнэх дьэиэҥ көһөрөллөрө буоллар үлэ, үөрэх өссө тахсылаах буоларыгар сэргэх, саҥа тыһын үөскүө этэ.

З.И. ЕГОРОВА, Нам

Кэнники сылларга үлэ-хамнас тэтимирэн, олохпунт тупсан, үчүгэй үлэлээх тэрилтэлэри, үлэһиттэри сөп-сөп хаһыакка сырдаталларын ааҥан билэбит. Холобур, оскуолалары, детсадтары, коммунальнядары, дьөбүс чааһынай тэрилтэлэри о.д.а. тустарынан ааҕыаха сөп. Арай үөрэх биер салаатын киһээни оскуола туһунан үтүө да, мөкү да сурах-саддык баарын истэ иликпин. Ол санаабын уонна суруйар баҕабын кытта, бээ, бу оскуола хайдах-туох үлэлээх-хамнастаах эбитий диэн анаан-минээн бара сырытым. Тийбитим директор Матвеева Аграфена Афанасьевна баар эбит. Онно сэнэргэһиибит түмүгэ манньк буолла.

Коллективка 18 үлэһит баарыттан 8-на учууталлар, бары анал үөрэхтээхтэр. Быйылгы үөрэх дьылыгар улуус 9 нэһилиэгиттэн 8-12 кылааска 66 оҕо үөрэнэр эбит. Ааспыт сылларга тохтообокко эрэ эттэххэ 2011-2012 үөрэх сылыгар 11-с оскуоланы бүтэрбиттэртэн 2 оҕо үрдүк, 5 оҕо орто анал үөрэххэ кирибиттэр.

Хас предмат аайы анал кабинеттар суохтар, ол да буоллар ЕГЭ экзаменын тутарга аналлаах цууннаахтар эбит. Үөрэх таһынан дьарыктанарга сөптөөх усулуобуйа суох буолан баалаах оҕолор Оҕо научнай-техническай киинигэр сылдьаллар диэн кэпсири Аграфена Афанасьевна. Үөрэтэллэригэр 8-с кэтэхтэн сессиянан уонна күнүскү-кэтэх системанан үөрэтэллэр, ону таһынан профильнай үөрэхтээһиннэ аналлаах үлэни ытталлар, аны федеральнай стандартнай форманан ону күүскэ сайыннарар системаҥа кириэхтээхтэр, аны традиционнай үөрэхтээһин тохтуохтаах диэн кэпсэтиллэр. Онуоха сөптөөх саҥа программа үөрэттиллэ сылдьар, онуоха бэлэмнэнэн учууталлар идэлэрин үрдэтэр курстарга үөрэнэ сылдьалларын эттиллэр.

Ойурдаах куобах охтубат

Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр

Корр.: Бу ыччаттарга дьиэни тутуу хайдах быһыылаах саҕаламмытай?

– Оччолорго федеральнай киинтэн үп аҕалар дьон практика төрүт суох этэ. Онон биһиги бэйэбит үлэбит ис хоһоонунан олобуһу эбитэ буоллар, ким даҕаны ыччаттары дьиэлииргэ үп булбатыгыт, бу салаага үлэни тэрийбэтигит дьон хомуруйуо суох этэ. Ону аһан билиэхтэрэ да суоҕа этэ.

Хайдах саҕаламмытай дьонго – биһир финансовый-экономической салаага специалиспыт федеральнай бюджететы көрө олорон 2003 с. ыччаттарга дьиэ тутуутугар дойдун үрдүнэн 500 мөл. солк. тыбырылыбыт дьиэни билэн, ол кэнниттэн миэхэ кирээн бу программаҕа кириээн, конкурска кыттан үлэлиирбит хайдах буолуой дьон ыйыппыта. Ону сэргээн хайа сатанарынан үөрэтэн баран Москваҕа биһир улахан муннаахха тийэ сьылдыан бу ыччатты дьонго хааччылыыга подпрограмманы сүрүннүүр дьонтон тийээн сураспыппыт. Онуоха манна конкурс нөҕүө хайдах баҕарар кыттыахытын сөп дьон эппиттэрин кэннэ дьэ дьиннээхтик үлэ саҕаламмыта.

Сорохтор баччаанга дьиэри бу федеральнай киинтэн босхо ананан кэлбит үбү тыҕра олобу курдук сыһа өйдөбүллээхтэр. Таарыйа эттэххэ, итинник программаҕа кыттын дьон ханнык да информация сурук, ыйытык суох этэ.

Уопсайынан, 2002 с. 122 №-дэ эх Федеральнай сокуон ылыннылыбытын кэннэ субъектар бэйэлэрин бэйэлэрэ көрүүнүлүгүр ыарахаттар үөскээбиттэрэ. Холубура, ол иннинэ туох баар нолуоктар субъектарга кириэллэрэ. Урут республика нолуоктартан 60%-на кириэрэ, 40%-на федеральнай киингэ барара. Ол иһин Москваҕа тийээн үп туруорсар, республика аҕалар дьон өйдөбүл да суоҕа. Республика бюджет дотацията суох этэ. Уөһө этиллибит сокуон кириэбиттэн барыта түөрэ уларыйан бюджет 70-тан тахса бырыһыана киинтэн эргийэн кэлэрэ.

Итини тоҕо ымпыктаан-чымпыктаан эттин дьонго сорох хаһыаттарга Еремеевте эх федеральнай киинтэн босхо кэлбит үбү уна-ханас туттубуттар дьон киинтик тарҕаммытын сибээстээн. Дьин иһигэр биһиги министрствобит республика аан бастакынан федеральнай киини кытта үлэлээн, конкурска кириээн итиччэ үбү манна аҕалыбыт биһирэниэн онугар төттөрү эргийэн тахсыбыта. Манна даҕан эттэххэ, кэнники Президент итинник федеральнай киинтэн үбү булан-талан аҕалыны ханнык баҕарар министр үлэтин сүрүн көрдөрүүтүнэн буолар дьон бэрээдэги олохтообута.

Корр.: Кэнниттэн санаатахха итинник ыччаттарга дьиэ-уот тутуутун ылысбака араас мероприятиялары, акциялары быһа олобу тутуу буоллар ханнык да хабырылыыга, сууттаньыга тийэ соһуохтара суоҕа этэ дьон кэмсини кылаа гыммат дуо?

– Суох, биһирдэ да итинник кэмсинэр санаа кирибэтэҕэ. Бэйэм өйдүүрбүнэн ханнык баҕарар дуоһунаска, хайа баҕарар үлэҕэ салайааччы чопчу дьыалаларынан дьарыктаньахтаах. Кырдык, араас шоуну, мероприятиялары тэрийэн олохтооһо сөп этэ. Ити туһугар наадалаах үлэ. Ол эрэри «министрство разовых мероприятий» дьон олоор чункук уонна татым этэ. Хайдах да дьэбит иннигэр оччолорго ыччакка саамай сүрүн кыһаллалара дьиэ-уот суоҕа буолар биллэр суол этэ. Онон биһиги итинник түгэн тосхойбутун мүччү туттаахпыт үтүө түмүктэрдээх буолбута – 734 эдэр ыал Дьокуюскай, Нам, Хангалас, Амма, уопсайынан республика 24 улустарыгар дьиэ-уот тэринэн, оҕо-уруу үксээн олоххо бигэ атахтарыгар

турбуттара олох үчүгэй.

Кини хомойоро дьон, бырабы харыстыыр органнар дьыала саҕаланаатын кытта бэчээт, телевидение нөнүө федеральнай киинтэн республикаттан босхо субсидия кэлбитин Еремеевте эх табаарынай кредит быһыытынан үлэлэриттэр дьон сурах-сдьык тарҕаппыттар. Били биһигини хаайыыга угар суукка буруйдуур түмүккэ федеральнай субсидияны отой да бэриллээ суохтаах дьонно биир оччо үбүнэн тус бэйэлэрэ кыттыахтаах усулдуубатын тутуспатахтыгит дьон претензия түһэрибиттэрэ. Манна кооперативтан табаарынай кредит быһыытынан хас биһирди ыалга бэриллбит үбү кинилэр кыттыспыт үптэрин быһыытынан отой да аахсыбатахтара. Төттөрүтүн прокуратура федеральнай киинтэн хас биһирди ыалга 250 тыһ. солк. субсидия, республикаттан эмиэ 250 тыһ. солк., оччотугар оҕолор 500 тыһ. солк. бэйэлэрин үптэрин утары уунуохтаахтар этэ дьон баайсыбыттар.

Корр.: Оттон биллэринэн бу ыччаты дьэлиээһини аһардас Еремеев уонна Семенов эрэ буолбакка, бүтүн правительство

эмиэ буруйдуохтаахтыгит дьон. Ону туох да дьон этэр кыахтара суох этэ.

Корр.: Билигин бу олохтообут системаҕыт үлэлиир дуу, атын ис хоһоонноох үлэ барар дуу?

– Биһиги үлэлэбит «2002-2006 сс. эдэр ыаллары дьэлиэн хааччылыы» дьон федеральнай подпрограмма болдьоҕо тахсан, бэйэтин аналын толорон тохтообута. Онон салгыты эмиэ итинник ааттаах программа ис хоһоон тосту уларыйан, национальнай бырайыак быһыытынан бигэргээн үбүлээһинэ улустар нөнүө кэлэр бэрээдэгэ олохтоммута. Онуоха бэриллэр үп 10%-нын федеральнай бюджет, 20%-нын республиканскай, 10%-нын муниципальнай (ол аата 40%), оттон дьэлиэн тутуу ороскуотун 60%-нын эдэр ыаллар бэйэлэрэ уйунар быраабылалара олохтоммута. Манна ыччат министрствота кыттыспат, бу отой урагы система буоларын быһыытынан.

Корр.: Оттон били «Альфа-Альянс» дьон эһиги кэргэттэригит учредителлээх тэрилтэни аһыннахха сорох дьон манна мүччү-хаччы түгүннэр баар буолуохтарын сөп дьон саныылар. Ону хайдах быһаарыаҕыт этэй?

– Ханнык баҕарар кооператив – тутуу буоллун, производствен-

түбэһэн турабыт. Манныгы атын дьонтон истибитим буоллар итэҕэйим да суоҕа этэ. Оттон моральнай өттүн ылан көрдөххө үбү-харчыны туһаны дьэңкэ уонна аһаҕас буолуохтаах дьэни тутуспутт буруйбут буолан таҕыста. Аан бастакыттан биһиги уорарга сорук туруоруммутт буоллар кэргэттэритин учредитель онорон тоҕо уган биэриэхтээх этибитий? Хайа баҕарар Иванову, Петрову, Сидорову булан ити дьонунан онорторон үбү уна-ханас хаамтарыа этибит буоллаҕа. Төттөрүтүн барыта аһаҕас, чуолкай, туох да сокуону кэһи суоҕун дакаастыыр матыһыттан маннькы быһаарыммыспыт. Манна туох моральнай хоромньу баар буолуон сөбүй?

Манна даҕан эттэххэ силиэстийэ, суут да кэмигэр федеральнай уонна республиканскай бюджеттэн биһиэхэ ханнык даҕаны претензия кирибэтэҕэ, аһардас мантан да көстөр – бюджет харчытын куордаллааһын, сизин тахсыбатаҕа.

Корр.: Дьэ, бу унньуктаах уһун суутунан быһаарыы икки өттүттэн дьоруударын аһар буоллаахха, хайдах сыанабылы биэриэххин сөбүй?

– Биһиги дьыалабытын следователь Дергилев-Меркибаев дьон

эхэ этии бөҕө кирибитэ, сорохтор сүүһүнэн тыһыынча солк. гонорар доргутар соруктаахтара көстөрө. Мин адвокатураҕа өр үлэлэбит Копылов Василий Тимофеевичи көмүскээччинэн ылбытым, кини сурук өттүн кыайа-хото тутара, тоҕо диэтэргит, биһиги дьыалабытыгар туоһулар улахан оруола суох этилэр, биһир үксүн наар докумуоннарынан кырдыктыгын дакаастаһарбыт. Павел Семеновы Местникова Тамара Ильинична дьон адвокат көмүскээбитэ.

Уопсайынан республика экономикаһыт өттүнэн дьыалаларга үлэлиир адвокаттар суохтарын кэриэтэ эбит. Онон биһиги көмүскээччилэригит ити өттүнэн атыттартан лаппа уопуттаахтара биллэр этэ. Дьыалабыт уһаан-кэнгээн истэбинэ аны «решалы» дьон дьонно күүрэйэллэр, балар ханнык баҕарар инстанцияҕа, Москваҕа тийэ, дьыаланы холку быһаарабыт, балачча харчы эрэ наада дьон этэллэрэ. Биллэн турар, маннькы султтан биһиги эмиэ аккаастаммыспыт.

Манна даҕан саамай улахан хомолтобун аһыннахха силиэстийэ, суут кэмигэр баар-суох күндү киһим – ийэм Татьяна Ксенофонтовна күн сириттэн баран хаалбыта. Ийэм бараксан биһиги кырдыктыгын булан кыайылаах тахсыбытыгын билбэккэ барахтаабыта.

Корр.: Силиэстийэлиир изоляторга сыл аһара сыппыт кэмгэр хайдах-туох санаалар кирибиттэрэй? Ол дайдуларыгар сүрүннээн кимнээх түбэһэхтииллэр эбитий?

– Кырдык, бастакы суут көнүлбүтүн быһар уурааҕа барыбытыгар да соһуччу буолбута. Бу иннинэ адвокаттарыгын кытта муннахтаан, ырытан көрдөхпүтүнэ ханнык да төрүөтүнэн биһиэхэ буруйдуур уурааҕы суут таһаар кыаҕа суох курдук этэ. Оттон көнүлбүтүн быһар туһунан толкуйга да суоҕа. Арай адвокаттарбыт суут-сокуон эриэхэбэтин биллэлэрин быһыытынан сэрэнэ соҕус санараллара. Судьяйа Лазаренко ханнык да дакаастабыл, биһигини уорууга буруйдуур төрүөт суоҕун үрдүнэн миэхэ 6,5, Семеновка 5,5 сылга көнүлбүтүн быһарга уураахтаан хаайтаран кэбиспитэ.

Силиэстийэлиир изоляторга бастаан утаа сытар дьон сэргэ соһуордугар эмиэ соһуа сэргээн көрсүбүттэрэ. Онон дьону кытта киһилии кэлсэтэн, сөптөөх сыһыаны олохтоон ити сыл аһарыгар элбэҕи биллим-көрдүм. Кини хомойоро, сүрүннээн ыччаттар, ол иһигэр Намтан эмиэ, бу дойдута кириэлэр эбит. Манна 105 ыст., ол эбэтэр өлөрүү, 116 ыст., ол эбэтэр ыарахан эчэтинни онорго курдук буруйдааҕа түбэһэллэр эбит. Биһир чопчу этиэххэ наада – барытыгар кэриэтэ буруйу итирик сылдан онороллор, үгүстэр маннькы ыар буруйу онорбуттарын өйдөөбөт курдук итирик турукка сылдьыбыттар. Онон ыччаттарга туһаайан этиэм этэ – арыгыны аргыс оностумаҕ дьон.

Корр.: Туох да дьэбит иннигэр суут-сокуон да араастаах буоллар, эһиги түбэлтэтигэр суут сиридээх суолу тутуун сиридээх биһирэбинэн буруйдаһыттан босхолоон олоҕу ыраас таһытыгыт. Түмүккэ туох дьон этиэн этэй?

– Аан бастаан, биһигини ыарахан күннэригитигэр, хаайылар да түгэммитигэр, өйөөбүт, итэҕэйбит, биһигини көмүскүүр суруктарга илии баттаабыт биллэр-билбэт дьоммутугар дириг махталбын хаһыат нөнүө уруг да биллэрэн турабын, билигин даҕаны ис сүрэхпиттэн биллэрэбин.

Иккиһинэн, олох дьон үтүө да, мөкү да өрүттэрдээх, түһүү-лээх-тахсыылаах. Онон ханнык да буруйдааһынна ыраас уонна чэһинэй буоллаха тус бэйэбит кырдыктыгын, чизскитин уонна суобаскытын тиһээр тийэ көмүскэнэргэ бэлэм буолуҕ, кырдык туһугар хаһан да бэринимэн, кимиилээхтик кириһин.

Кэпсэттэ В. КАСЬЯНОВ

«КЫРДЫКТААХ ДЬЫАЛАБЫТ ӨРӨГӨЙДӨӨТӨ»

хамыһыһыата сүрүннээбитэ дьон буолар дьон?

– 2003 сылга кэлбит субсидияны Дьокуюскай куоракка эдэр ыалларга үлэлээн үлэни ыппыппыт. Ити сыл бүтүүтэ Президент В.А. Штыров 2004 сылтан саҕалаан тыа сиригэр ыччатыгар дьэ тутуутунан дьарыктаныгит дьон сорууда туруорбута. Онон правительство председатели солбуйааччы А. Власов салайааччылаах межведомственной комиссия тэриллэн балаһыанньаны онорууну саҕалаабыппыт. Онуоха тыа сиригэр ыччаттарбыт бэйэлэрин өртүттэн утары уунар үптээхтэр дуо дьон боппурос күүрэйбитэ. Ону уйуммат буоллахтарына маннькы субсидияны ылар бырааптарга суох этэ.

Аны биһир да баан бу оҕолорго кредит биэрэр кыаҕа суох, тоҕо диэтэргит, федеральнай ирдэбил быһыытынан бу эдэр ыаллар 2003 с. төрдүс кварталыгар, биһир 2004 с. бастакы кварталыгар төрөөбүт оҕолоох буолуохтаахтар. Кэнники сылларга туһааннааһыннан сылдан көрөн испитэ. Оччотугар ийэлэрэ оҕо көрөн олоор, биһир оҕолоноору сылдьар, ол аата үлэлэбэт. Аҕалара соҕото үлэһит, кини ханнаҕа хайдах да кредиткэ эппиэттэспэтэ чуолкай. Онон кооператив тэрийэн, онно кинилэр чилиэһинэн кириэн субсидияны ылыахтарын иннинэ кооперативы кытта табаарынай кредит дуоҕабарыгар илии баттаһара, ол эбэтэр бу кинилэр кыттыһар үптэрэ буолар. Онон дьон дьэ дьэ элээн түһэллэр, табаарынай кредити 5 сыл устата төлүүргэ илии баттаһаллар. Маннькы бэрээдэги Москваҕа ылыннан бу система ити курдук олоххо кириэн турар.

Ол быһыыгар эдэр ийэлэрбит кэксэ биричиинэлэринэн оҕоломмоҕо испийһэктэн тахсан хаалаллар, кинилэр онуларыгар резервэҕэ турар атын эдэр ыалы булан испийһэксэ киллэрэн, ону республикаҕа бигэргэттэрэн, салгыы Москваҕа бэрэбизрээлэттэрэн үтүмэн үлэ барыта. Ол иһин мин суут кэмигэр прокуратураларга этэр эгим – миһин буруйдуур буоллахтыгана ити субсидияны биһирини бэрэбизрээлэбит, сөбүлэспит, ыччаттары реестргэ киллэртэрибит федеральнай киин чиновниктарынан

буоллун – туспа устааптаах, сокуон көнүлүүрүнэн үбү ханатарга предпринимательскай дьон дьарыктаах буолар. Бу ханнык да министрствоттан тутулууга суох бэйэтин бэйэтэ бас билэр тэрилтэ устаабыгар кимнээх баҕарар кредит биэрэрэ ырылычы сурулла сылдьар.

Прокуратура буруйдуур түмүгэр Еремеев уонна Семенов кэргэттэрэ учредитель буолбут тэрилтэлэрэ «Дом торговли» үһүс этээһин олоҕу атыһыспыт дьон этиллибит, аһара баран ыччаттарга ананан кэлбит харчыны туһаммыттар дьон курдук өйдөбүлү соннообут... уонна ону хаһыаттарга ыһа-тоҕо кэпсиллэр, комментарий бөҕө биэрэллэр. Манан «презумпция невиновности» дьон суут-сокуон сүрүннүүр принцибэ кэһиллэн турар, Конституцияҕа этиллэринэн суут уурааҕа тахса илигинэ ким да буруйдааһынан ааһылыбат дьон дьөрү да тутуспатахтара. Мин журналистарга этэ сатаабытым – суруйар буоллахтыгана суукка кэлэн икки өртүттэри тэҥнээн истин дьон.

Дьэ, бу «Дом торговли» үһүс этээһе төһө суумаҕа атыһыланарый? Бу 60-тан тахса мөл. солк. тэҥнэһэр. Оттон буруйдааһынна «Альфа-Альянс» кооперативтан 20 мөл. солк. иэс ылбыт дьон ыйылар. Олоҕу ылбыт буоллаһына тийэбэт 40 мөл. солк. хантан ылбыттарыт? Ити өйдөмөт бастакы боппурос. Тоҕо диэтэргит, үһүс этээс «Альфа-Альянс» тэрилтэ бас билиитэ буолбатах. Иккиһинэн «Альфа-Альянс» иэс ылбыт 20 мөл. солк. болдьоҕор бырыһыанын эбэн туран төннөрбүтүн прокуратура биллэр, экспертиза бигэргэтэр. Оччотугар прокуратура хантан ылан бу түгэнгэ уоруу (хищение) дьон ыстатыһыны туттарыт? Толкуйдаан да көрдөххө уорар соруктаах киһи кредитнэй дуоҕабарга илии баттаһа дуо? Ону аһан уорбут киһи ылбыт харчытын кредит курдук төннөрүө дуо? Аһара баран эттэххэ кредитин болдьоҕор төнүннэрбэтэх да буоллаһына уруйах дьон ааттанар дуо? Сокуон этэринэн кини иэстээх эрэ киһи быһыытынан биллэрэллэр.

Дьэ, ити курдук киһи итэҕэйбэт дьыалатыгар 21-с үйэҕэ маннькы буруйдааһынна

хара маннайгыттан силиэстийэ-элэбитэ. Кини Свердловскайдаағы юридическай институту бүтэрбит, сөбүтөр компетентнай, бу иннинэ эмиэ резонанскай дьон ааттанар хас да дьыаланы ыппыт киһи буолара иһиллэрэ. Онон биһиги дьыалабыт «дуйай» буоларын, ханнык да уоруу уонна сизин тахсыбатаһын өтө биллэр даҕаны син биһир буруйдуур өрүтү тиһээр тийэ туруорбута. Онооҕор биһигини хаайыыга угар биригэбэри таһаарыт судьяйа Лазаренко бу Меркибаевка силиэстийэни сокуон ирдэбиллэрин кэһэн туран ыппытыгар чааһынай быһаары (частное определение) дьэни таһааран турар. Онуоха следователь үрдүкү начальствота сөптөөх миэрэ ылар онугар Меркибаевы 2011 с. бастын следователь дьон ааты бэрдэрэн турар.

Суукка буруйдааһыны туруорбут прокурор Верхотуров Игорь Юрьевич эмиэ балачча уопуттаах киһи буоларын быһыытынан биһиги дьыалабытыгар сокуону кэһи ханан да суоҕун төһө да биллэр син биһир тиһээр тийэ сулууспалыы болломуочуаһын аһары туттубукчун, сокуону кэспиккин дьон кэһилии кэбэ турбута. Мантан сылыктаахтаахха быраабы харыстыыр органнарбыт, суут силиэстийэ үлэһиттэрэ билигин даҕаны репрессивнэй өттүн өрө тутта сылдьаллар, төһө даҕаны демократическай обществоҕа көһөн эрэбит диэтэрибит иннигэр.

Аны туран силиэстийэ кэмигэр, хаайыыга сытар да кэммитигэр быраабы харыстыыр органнар өттүлэригитэн усулдуунаы миэрэҕэ сөбүлэһэргэ этилиир кириэллэр. Ол эбэтэр уоруу буруйдааһынтан ылан кэбихэллэр, ол онугар сулууспалыы болломуочуаһыны аһары туттууну ылыннаһына бизэс хас сыл усулдуунаы болдьоҕу биэрэллэр... уонна бары дуоһууан бу дьыалаттан арахсыахтаахтыгит дьон этэллэрэ. Ону мин, миһин кытта буруйдааммыт Павел Семенов, адвокаттарбыт кыккырааччы аккаастаабыппыт, биһиги сорукпут бары буруйдааһыннартан быһыһар (оправдательнай) биригэбэр этэ.

Корр.: Кимнээх эһигини көмүскээбиттэрэй?

– Дьыала тэриллээтин эһин эгэлгэ адвокаттар күүрэйэн ми-

Хааччийы эйгэтигэр

Ханнык баҕарар коллективка, кини кыратыттан-улаханыттан, кинитэ элбэбиттэн-аҕыйабыттан тутулуга суох, бэйэтин үлэтинэн-хамнаһынан дынгнээхтик, ханна да аралдьыйбакка дьарыктанар дьон баар буолаллар. Хас биир-дии оннук дьонтон уопсай үлэ оҥоһуллан тахсар. Кинилэр, үгэс курдук, биллэ-көстө сатаабат, мин баарбын дьон хаһан да тылласпат, сүрдээх сэмэй, баардара-суохтара биллибэт, үлэлэрин эрэ билэр дьон буолаллар.

Биир оннук кининэн улуус коммунальнай хаһаайыстыбатыгар 1990 сылтан халбаннаабакка үлэлиир Данилова Зоя Афанасьевна буолар. Кини 1955 с. Афанасий Петрович уонна Ксения Андреевна Даниловтар дьэз кэргэнигэр иккис оҕонтор төрөөбүтэ. Бииргэ төрөөбүттөр үһүөлэр. Аҕалара олох эрдэ, баара-суоҕа 29 саастааҕар быстах ырыыттан өлөн туораабыта. Үс оҕо иити-итэ аҕардас биир ийэ санныгар сүктэриллибитэ. Райпоҕа боростуой үлэтинэн үлэлээн оҕолорун улаатыннарбыта, атахтарыгар туруорбута. Ийэлэрин холобура, оҕолору үлэни таптыырга, тугу барытын тиһэбэр диэри толорон тэйэргэ үөрөппитэ. Ол олохторугар улаханлык көмөлөспүтэ.

Зоя Афанасьевна баастаан оччолорго «Оройуон олох-дьаһах коммунальнай хаһаайыстыбатын комбината» дьэз тэриилтэҕэ кассир-делопроизводитель дуоһунаһыгар киирбитэ. Манна элбэх тэг саастыылаахтарын таһынан оройуонга убаастанар, салайааччы быһыытынан бэйэлэрин көрдөрбүт уопуттаах кырдыҕас коммунистар бааллара. Ол курдук, коммунист Пестерев Михаил Егорович, механик Сабарайкин Михаил Михайлович у.д.а. Кинилэр үлэҕэ сыһыаннарынан эдэрдэргэ холобур буолаллара. Директор Алексеев Владимир Кириллович дьаһалынан уонна салайытынан нэһилиэнньэҕэ уус наадалаах өҥөлөр: уу баһыта, бөх ыраастааһына, таһыта, баанньык үлэтэ, гостиница у.д.а.

ЭДЬИЙБИТ

киһи тыыннааһын тухары оҥоһуллар үлэлэр ии курдук эргийэн кэлэ тураллара.

Тэрилтэ Нам селотун эрэ хаачыйдар да, сүүсчэкэ үлэһиттэҕэ, уонча специалистааҕа. Зоя кассаны эрэ тутан олоҕорото. Маны таһынан каадыр отделын, секретарь-курьер эбээһинэстэрин кытары толороро.

Дьыллар-күннэр ааһаллар, үлэ-хамнас улаатар, кэҥиир. Урут биир Нам селотун эрэ хаачыйар буоллаҕына, билигин ОДКХ «Намкоммунтеплогэнерго» дьэз ааттанан бүтүн улуус 12 МТ-н, 19 нэһилиэнньэлээх олоҕор сириҥ бэри коммунальнай өҥөлөрүн толорор. 2012 сыл түмүгүнэн 551 үлэһиттээх. Оттон Зоя Афанасьевнаны бу уларыыһылар, түһүүлэр-тахсыылар миэстэтигэр сыҕарыппаттар, кассирдабытын курдук бу сүүрбэттэн тахса сыл кассирды олоҕор. Үлэтин олус сөбүлүүр, үчүгэйдик билэр, чуолкай. Үлэһиттин устата биирдэ итэҕэстэммитин, биирдэ отчуота ааспакка, баанҕа кини толоруутунан ытыллыбыт поручение төһөнүллүбүтүн бииргэ үлэлиир коллегалара

өйдөөбөттөр. Үлэтигэр кини оннук эппиэтинэстээх.

Зоя Афанасьевна тапталлаах кэргэн, ийэ, үс үчүгэйкээн кыталык кыргыттарга эбээ. Кэргэнэ Иван Иннокентьевич пенсияҕа олоҕор. Кэргэнэ үлэтигэр кэлэригэр маҕаһыынҕа сылдьан бородукта ылар, ас бэлэмниир. Дьэҕэ киһи баара кимиэхэ барытыгар үчүгэй. Кыыстара Колодезникова Ксения Ивановна музыкальнай оскуолаҕа художественнай кылааска үлэлиир. Үс оҕолоох, кэргэннээх.

«Намкоммунтеплогэнерго»-ға үлэлиир биир идэлээхтэрэ Румянцева Л.Н., Охлопкова В.И., Москвитина С.К., Алексеева З.Н., Липенко А.Н., Данилова А.А., Харитоновна С.П. Зоя Афанасьевнаны биир тыһынан «эдьийбит» дьэз ааттыыллар. Ол тылга кинини убаастыыллара, таптыыллара, сүгүрүйэллэрэ иһиллэр. Кинилэр эрэ буолуо дуо...

Андрей КОБЯКОВ,
пресс-киһи

Хаартыскаҕа: Зоя Афанасьевна Данилова

Ыл – ыччатынан

Саха итэвэлинин кулун тутар аһымал ыйа буолар. Хас биирдии киһи сүрээтин салайытынан үтүө общественной хамсааһын чилиэннэрэ, кулун тутар 15 күнүгэр Нам улуунун оҕо приютун дьэтигэр аһымал акциянан ыалдьыттаан кэл-либит. Приют үлэһиттэрэ, кырачаан оҕолор үөрэ-көтө көрүстүлэр. Баастаан оҕолору кытта билсэн, бииргэ оонньоон, кэпсэтэн-ипсэтэн

КУЛУН ТУТАР - АҢЫМАЛ ЫЙА

чугаһыстыбыт. Ол кэннэ бэйэбитин билиһиннэрэ таарыйа, оскуола КВН хамаандата (Румянцев Олег, 10 кыл., Винокуров Айтал, 9 кыл., Винокуров Айсен, 8 кыл., Стрекаловская Ира, 9 кыл.) көрдөх сценкалары көрдөрдүлэр. Маны таһынан аныгы үнүкү абылаҕар 10 кылаас үөрэнээччилэрэ Сивцев Миша уонна Мыреева Варя угуйдулар. Көрсүһүүбүтүн бары биир ырыанан түмүктэтибит. Сэмэй бэлэхтэрибитин туттардыбыт.

Саамай өйдөөн хааллыбыт - кырачаан оҕолор үөрбүт-көппүт харахтарын. Барарытыгар сайына хаалбыттарыгар хас биирдии бэйэбит долгуйдубут. Биһиги аттыбытыгар сылаас сыһыанна, истин доҕорго наадыйар оҕолор бааллар эбит дьэз өссө төгүл өйдөөтүбүт. Сырыыбыт түмүгүнэн, хайаан да ыйга биирдэ тийиэхпит дьэз сүбэлэстибит.

Махтал тылларын этэбит үтүө-мааны приют үлэһиттэригэр. Үлэһиттэригэр ситиһиилэри, дьэз кэргэннэригэр дьолу-соргуну баҕарабыт.

Настя ОСИПОВА,

И.Е. Винокуров аатынан Хатыҥ Арыы орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ, „Ылдыаа ыччаттара“ общественной хамсааһын чилиэнэ

Күннэтэ көрөр дьоммут

Хас да сыллааҕыта биир күн, эмиз бу Нам сиригэр олохсуйбут биир дойдулааҕым Софронова Варвара Ивановна бэркэ үөрэн, сүргэтэ көтөбүллэн кэлэн, көрбөт буола сыспытыттан быһааммытын кэпсээбитэ. Таарыччы ааспыт олоҕун үөрүүлээх да, хомолголоох да көмнэрин ахтан-санаан, суруй дьэз көрдөспүтүн быһа гыммакка суруйбутум да, бэчээккэ тахсыбатаҕа.

Мин кинини өйдүүр буолуохпуттан Балбаара ырыһаһын туһунан истэрим. Кыра эрдэбиттэн аалан, хаста да өлөрө сыспыт ырыһаһыта, 40 сааһын ааспыт кэннэ, 1973 с. эрэ биллэн быраҕыллыбыт. Онуоха диэри киһи өстөөбөр да баҕарбат абытай ырыһытыгар ылларбыт боростуой үлэһит киһи, ырыһытыгар эбии, сорох абырайаллар дьэбит дыно аанһа ахтыбат, тымныы, хаҕыс сыһыаннарын көрсүбүт... Иккис кэргэнэ, «Скорайга» суоппардыыр Проконий Софронов көрдөһөн, куоракка ыыттарытын кэннэ, дьэ, сөптөөх диагноз туруоруллубут. Хатан хаалбыт аҕар бүүрө ылыллыбытын кэннэ биирдэ чэпчээбит. Сэттэ уон сааһын аһарытын кэннэ, эмиз абытай ырыһы буулаан, диагноһа биллибэккэ уһуннук эрдэммит. Медцентр рентгенолог бырааһа төбөтүн снимогун көрөн баран, хараһын көрдөрөргө сүбэлээн, аҕар хараһа глаукома, аҕара катаракта буолан, көрбөт буола сыспытыттан кыл мүлчү быһааммыт. Үтүөкөн эмчиттэригэр, өлөртөн, хараһа суох хаалартан өрүһүбүт маҕан халааттаах аанһалларыгар махтала мунура суох.

Ол махтала олоххо тапталын күүһүрдэн, күүһүгэр күүс эбэн, биһиги ортобутугар үтүөҕэ, сырдыкка дьулурууна, кытаанах тулуурунан үтүө сүбэһит, баһын холлобур буола сылдырыттан үөрэбит.

Балбааралаах ийэлэрэ кыра

ҮТҮӨТТЭН СЫРДЫК САҢЫЛААР

эрдэхтэринэ өлөн, үс оҕо тулаайах хаалбыттар. Убайын эбэлэрэ, балтын аймактара көрбүттэр. Кини аҕатыгар хаалбыт. Аҕалара Сивцев Иван Васильевич оҕолорун харыстаан иккиһин кэргэннэммитэ. Колхуоһугар от-мас тийиһитэ курдук, куруук кытаанах үлэҕэ сылдыбыт. Мин ийэлээх аҕам кинини улаханлык ыгытыыр, таптыыр киһилэрэ буоларын «Уйбаан оҕонньор бараксан» дьэнтэн атыннык ааттаабаттарыттан, бэрт сылаастык, миннигэстик ахтан-санаан ааһалларыттан билэrim. Ийэм иистэнэ олоҕор унаархай куолаһынан кими эмит хайгыыра бэйэтэ үчүгэй музыка курдук иһиллэрэ. Ордук Елизавета Васильевнаны, Уйбаан кийиитин: «Биһиги Илийһэбит сайаҕаһа, сайдама, кизгэ-куонҕа, күлэрэ-үөрэрэ астыга, быһыылыын-таһаалыын дайды иччитин курдук бараксан», — дьэз хайҕаан эйэрдэрэ өйбөр үчүгэйдик хатаммыт. Онтон Уйбаан оҕонньор, кыһа Балбаара да кэпсиринэн, ураты сымнаҕас, сэмэй, сааһыгар кими да утары көрбөтөх, куһаҕаннык эппэтэх үтүө айылгылаах, ымсыы, ордугурҕаһын курдук куһаҕан дьай кыратык да сыстыбатах, киһи көрсүтэ, көнөтэ эбит. Оннук үтүө, кэрэ, сэмэй майгытынан ыччаттарыгар үтүөнү түстээтэҕэ, олох дьолун толору биллэҕэ. Улахан оҕото, уола Сивцев Николай Иванович сааһын тухары салайар үлэҕэ сылдыбыт, суруналыыстар сойуустарын чилиэнэ, Ытык аҕа аатын ылбыт уон оҕолоох, дойдум, дьонум туһа дьэз үлэһит-хамсаабыт, өрүү инники күөҥгэ сылдыбыт, сытыы-хотуу, чаҕылхай киһи этэ. Кэргэнэ Елизавета Васильевна дьэз-чакчы далбар хотун, майгылаах бастыҥа, суобастаах туйгуна дьэз кини. Аҕалара Уйбаан, кинилэргэ, Нам Хатырыгар, сиэннэрин, икки хос сиэнин көрөн

баран, бэрт дьоллоохтук олоҕор, 94 сааһыгар бу орто дойдуттан арахсыбыта. Балбаара бастакы кэргэнигэр түөртэ оҕолонон баран, икки кыһын ыалдьар буолан дьонго биэрбит. Иккис кэргэнигэр биир уоллаах. Кэргэнэ Проконий оҕолоро оскуолаҕа үөрэнэр эрдэхтэринэ эмискэ ыалдьан өлбүтэ. Холбоһоллоругар кини икки уол оҕолооҕо. Онон биэс

нэн, ыал буолан, оҕолонон-урууланан, дьонун-мааны ыал дэҕэн, үлэ-хамнас үөһүгэр сылдыр убаастанар дьон буолбуттарыгар ийэлэрин, эһэлэрин үтүөлэрэ-өҥөлөрө кырата суох буолуохтаах. Балбаара бу ырыһаһыгар кытаанах кэмгэр хос сиэннэригэр тийэ, сиэннэрин барыларын көрсөн, сүҥкэн көмөнү оҕолорун быһыһыгар иистэнэр. Үтүө суобастаах, үчүгэй, хаачыстыба-лаах иистэннэҥ буолан ийһэ куруук толору буолааччы. Хайа да норуот маастарыттан итэҕэһэ суох ийи иистэннэҕэ буолуо. Тымныы, тыйыс кыһыммытын иистэннэҥнэрибт бараксантар үтүөлэринэн-өҥөлөрүнэн, сыралаах үлэлэринэн туораан баччаҕа тийээн кэллэхпит. Бэйэ-эбит иистэннэҥнэрибт сылаас илиилэринэн, уус тарбахтарынан тутан-хабан тикпит таҕастара быдан сылаас, эккэр-хааннар быдан чугас буоллаҕа. Тулаайах буолан кыһалҕаны кыра сааһыттан билбит, сэрии аас-туор сылларыгар оҕо сааһа ааспыт, кытаанах үлэҕэ эрдэттэн эриллибит, олох эриирин-мускуурун, бары уустугун сиздээхтик уйбут, саха сэмэй, боростуой үлэһит дьахтара Варвара Ивановна, үтүө дьон сахпыт сырдыктарынан кынаттанан, оҕолорун, сиэннэрин ортолоругар дьоллоохтук үлэһит-хамсыы, сырдыгы саҕа, үтүөнү үрдэтэ, күүс-көмө, сүбэ-ама буола сылдыра махталлаах.

Улахан олоҕу олоҕорут, элбэҕи көрбүт-билит дьон, бу олоххо ханнык да наҕараадатааҕар, чыыннааҕар-хааннааҕар, төһө да баайдааҕар-дуоллааҕар сыаналыыллара, үрдүктүк туталлара — дьон үтүө майгыта, ыраас суоһаһа, дьонго истин, сылаас сыһыана дииллэрин бигэргэтэр Варвара Ивановнаны кытта сөбүлэһибин.

У. СИВЦЕВА,

Хаартыскаҕа: 1950-с сс. В.И. Софронова, аҕата Иван Васильевич, тастыҥ балтылара Рита, Катя Тарскалар сайылыкка

Понедельник, 1 апреля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05, 04.30 Контрольная закупка
09.35, 13.50 Женский журнал
09.45 Жизнь здорово! 12+

17.00 Я подаю на развод 16+
18.00 Вечерние Новости
18.50 Давай поженемся! 16+

Среда, 3 апреля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05, 04.05 Контрольная закупка
09.35, 13.50 Женский журнал

14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить 12+

Пятница, 5 апреля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05, 04.55 Контрольная закупка

08.50 М/с «Смешарики. Новые приключения»
09.00 Умницы и умники 12+

Воскресенье, 7 апреля

05.25, 06.10 Х/ф «Мертвое поле»
06.00, 10.00, 12.00 Новости
07.45 Армейский магазин 16+

РОССИЯ 2

Понедельник, 1 апреля

11.00, 13.45 Все включено 16+
11.50, 09.00 Моя планета
12.35 В мире животных
13.05, 15.00 Вести-спорт

14.40, 17.40, 08.05 Вести-спорт
15.10 Х/ф «Ударная сила» 16+

Среда, 3 апреля

11.00, 13.45 Все включено 16+
11.50 Секреты боевых искусств
12.45, 08.35 Моя планета

14.40, 17.40, 08.05 Вести-спорт
15.10 Х/ф «Ударная сила» 16+

Пятница, 5 апреля

11.10, 14.00 Все включено 16+
12.00 Смешанные единоборства. BELLATOR

11.00, 08.15 Моя планета
13.00, 14.45, 18.30, 23.15 Вести-спорт

Воскресенье, 7 апреля

11.00, 07.05, 09.05 Моя планета
13.00, 14.40, 17.50, 04.40 Вести-спорт

РОССИЯ 1

Понедельник, 1 апреля

05.00 Утро России
09.00 1000 мелочей
09.45 О самом главном
10.30 Т/с «Кулагин и партнеры»

10.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести

Пятница, 5 апреля

05.00 Утро России
09.00 1000 мелочей
09.45 О самом главном
10.30 Т/с «Кулагин и партнеры»

13.50, 16.35 Вести. Дежурная часть
14.50 Чужие тайны. Времена года

Суббота, 6 апреля

04.45 Х/ф «Безотцовщина»
06.35 Сельское утро
07.05 Диалог
08.00, 11.00, 14.00 Вести

10.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести

Воскресенье, 7 апреля

06.00 «Сардаана»: Валентина Чиркова 12+
06.30 «Золотой фонд ТВ»: К Международному дню театра 6+

08:10 «Сага күн-Новый день» 6+
11:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

3 апреля, среда

06:00 «Сардаана» Майя Власьева 6+
06:45 «Аал-луук мас»: Со-рук 6+

08:10 «Сага күн-Новый день» 6+
11:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

4 апреля, четверг

06:00 «Сардаана» Светлана Степанова 6+
06:45 «Чурапчылар — Кэбэйгэ» («Сангаар») ТВ 6+

08:10 «Сага күн-Новый день» 6+
11:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

5 апреля, пятница

06:00 «Сардаана» Альбина Дегтярева 6+
06:30 «Кырдыары кыйдабыт дьүүгэлэр» («Хотун Булуу») ТВ 6+

10:00 «Харах далыгар» ток-шоу 6+
11:00 «Тарбаахаттын астыаха» 6+

7 апреля, воскресенье

07:00 «С бодрым утром!» зарядка 0+
07:15 «Байанай»: 16+
07:45 «Эр санаа» 12+

1 апреля, понедельник

06:00 «Сардаана»: Валентина Чиркова 12+
06:30 «Золотой фонд ТВ»: К Международному дню театра 6+

08:10 «Сага күн-Новый день» 6+
11:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

3 апреля, среда

06:00 «Сардаана» Майя Власьева 6+
06:45 «Аал-луук мас»: Со-рук 6+

08:10 «Сага күн-Новый день» 6+
11:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

4 апреля, четверг

06:00 «Сардаана» Светлана Степанова 6+
06:45 «Чурапчылар — Кэбэйгэ» («Сангаар») ТВ 6+

08:10 «Сага күн-Новый день» 6+
11:00 «Саха сирэ-Якутия» информационная программа

5 апреля, пятница

06:00 «Сардаана» Альбина Дегтярева 6+
06:30 «Кырдыары кыйдабыт дьүүгэлэр» («Хотун Булуу») ТВ 6+

10:00 «Харах далыгар» ток-шоу 6+
11:00 «Тарбаахаттын астыаха» 6+

7 апреля, воскресенье

07:00 «С бодрым утром!» зарядка 0+
07:15 «Байанай»: 16+
07:45 «Эр санаа» 12+

**Специалист
сүбэлир**

Намнаафы дьарыктаах буолуу киинигэр үлэ көрдүүр дьоннорго онгоһуллар өнгө көрүнгэрэ элбээн иһэллэр. Ол курдук, холобура, 2011 сыл-

таһаһын тигии уонна уллары», «Түүлээхтэн тигии», «Туостан тигии», «Основы предпринимательской деятельности» (предпринимательство-нан саҥа дьарыктаныан баҕалаахтарга) дьон кур-

дьыалатын тэринэр буоллаххына, араас граннарга, субсидияҕа, конкурска киирсэр буоллаххына, сертификат ирдэнэригэр эн эппиэттээр буолаһын. 2013 сылга маньык курска 10 миэстэ көрүлүннэ.

Оҕо көрөн олорор ийэлэргэ

тан, оҕолонон баран оҕотун көрөн уопускаҕа олорор ийэлэргэ квалификацияларын үрдэтиигэ, эбэтэр атын идэҕэ кылгас болдьохтоох курстарга үөрэнэллэригэр анал программа көрүллэр.

Бу программанан туһаныан баҕалаахтарга үлэлиир тэрилтэлэрэ дьарыктаах буолуу киинигэр сайаапка түһэриэхтээхтэр. Онтон үөрэниэн баҕарар киһи дьарыктаах буолуу киинигэр маньык докумуоннары аҕалыахтаах: паспорт, үлэлиир тэрилтэтиттэн оҕо көрөн уопускаҕа олорорун туһунан справка, дьиз кэргэни туһунан олохтоох дьаһалтаттан справка, кыра оҕотун төрөөбүтүн туһунан сибидиэтэлистибэ копиата (3 сааһыгар диэри), ИНН, СНИЛС, диплом эбэтэр туох үөрэхтээһин туоһулуур докумуон.

Биһиги улууспугар үөрэти «Эрэл» үөрэтэр киингэ «Иистэнньэн», «ЭВМ оператора», «Парикмахер», «1С бухгалтерия», «Повар», «Атах

Үөрэниэн баҕалаахтары ынҕырабыт.

2013 сыл 2 ыйыгар 7 эдэр ийэ үөрэннэ. Киинилэр «1С бухгалтерия», «Парикмахер», «Иистэнньэн», «ЭВМ оператора» идэлэргэ үөрэнилэр.

«Эрэл» үөрэтэр киин бу курстарга барыларыгар лицензиялаах, анал үөрэтэр программалардаах. Курстар болдьохторо ортогунан 3 ый. Төлөбүрдэрэ дьарыктаах буолуу киининэн онгоһуллар, ол эбэтэр ийэлэр бэйэлэрэ

стары тэрийиллэр. «Основы предпринимательской деятельности» курска бэйэ дьыалатын тэрийиэн баҕалаахтарга бизнес-былаан хайдах былааннаан, суоттаан онорорго, үлэни хайдах саҕалырга, тэрийэргэ, нолуок отчутун хайдах онорорго, информациины хантан булуохха сөбүн уо.д.а. наадалаах темаларга үөрэниэххэ сөп. Үөрэммит дьонно сертификатын бэрииллэр. Ол кэнниттэн бэйэ

төлөбөттөр. Үөрэниэн баҕалаах ийэлэргэ босхо профориентация өнгө онгоһуллар. Үөрэхтэрин бүтэрдэхтэринэ идэ ылбыттарын туһунан свидетельство ылааллар. Эдэр ийэлэри бу программанан туһанаргытыгар ынҕырабыт.

Е.Г. ЗАХАРОВА,
дьарыктаах буолуу
киини сүүрүнүүр
специалиһа

НЕ ЗАКУПАЙТЕ ОПАСНЫЙ ПРОДУКТ

Московская компания «Аллигатор» закупила в Бельгии, у фирмы VLevy, копченый замороженный бекон, партия весом 3130 кг (313 коробок) не прошла тест микробиологов, не соответствует показателям безопасности.

Территориальный отдел Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе предупреждает предпринимателей Намского района от закупки опасного продукта. Владелец продукции, участвующим в реализации мяса на территории Намского района, необхо-

димо принять меры по исключению из оборота опасной продукции с угрозой заражения листериозом. Владелец некачественных или опасных товаров согласно постановлению правительства № 1263 обязаны изъять их из оборота самостоятельно. Ответственность за передачу пищевой продукции, запрещенной для употребле-

ния в пищу, для ее уничтожения возлагается на владельца продукции. Стоит отметить, что симптомами листериоза являются рвота, расстройство желудка, сопровождающиеся высокой температурой. В некоторых случаях болезнь может привести к летальному исходу.

**Роспотребнадзор
Намского улуса**

САЛЬМОНЕЛЛЕЗ

Сальмонеллез дьон полиэтиологическай сыстыганнаах ыарыһын сальмонелла биһин-ууһун араас серотиптаах бактериялар көбүтэллэр, бу ыарыы биллибэккэ-көстүбэккэ да сылдыһан сөп, ыарахан формалаах да буолуон сөп. Сүннүнэн ас буһарар тракт органнарын сүһүрдэн ыарытыннарар.

Сальмонеллез аан дойдуду бары регионнарыгар бар. Ыарыы үксүн дьиз кылыттан уонна көтөрүттэн сыстар, ол эрэн ыалдыбыт

эбэтэр носитель киһи эмиэ ыарыһын тарҕатар. Бу ыарыы сүннүнэн сальмонеллалар сутуйбут ас борддукталарын нөнгө сыстар.

Ыарыы клиниката көрүнүттэн тутулуктаах, араас буолар. Сүннүнэн мөлтөөһүн, температура тахсыыта, ис ыарыыта, хотуолааһын, сотору-сотору убаҕас, куһаҥан сыттаах, салыҥ булкаастаах сыптарыыы бэлэтэнэр.

Ыарыыны сэрэтэр инниттэн сиккэй үүтү, сымыыты иһэр-сиир табыллы-

бат, оҕолор оонньуурдарын уонна туттар малларын, ордуку суоскаларын сөптөөхтүк сууйа-сото сылдыһаха наада. Биллэн турар, илиини суунуу сальмонеллеһи сэрэтэр саамай сүдүгү уонна көдүүстээх ньыманан буоларын умнуман.

Доруобай буолун!
И.И. РОМАНОВА,
инфекционист быраас,
инфекционной отделение
сэбиэдиессэйэ

2013 сыл – Россияҕа тулалыыр эйгэни харыстааһын сыла СҮРҮН КЫҤАЛҔА-СЫБААЛКА, ИҺЭР УУ УОННА ЫТ

Кулун тутар 28 күнүгэр «Төрөөбүт дойдуну тулалыыр эйгэтэ: кыһалҕалары туораты» дьон ааттаах төгүрүк остуол ыгытылына. Кэпсэти сүүрүннэн Нам селотун кыһалҕаларыгар олозуран буолла. Төгүрүк остуол тематыгар анаан дакылааттары онордулар. Намнаафы айылҕа харыстабылын инспектора А.Г. Васильев «Нам улуусугар экологической уонна социальной эспитэтинэни сайыннарыы» дакылаатыгар сыбаалка территорията хайдах онгоһуллуохтааһын экран нөнгө көрдөрөн кэпсэтэ. Сыбаалка боппуруоһа биир тыын боппуруоспут буоларын быһыытынан туспа ыстатыйа суруллуо.

Биир саамай тыын боппуруоспут – иһэр уу. Биһиги намнар иһэн-аһаан олорор өрүспүт Өлүөнэ эбэ хотун. Төһө да киэн туттар улахан эбэлээх буолларбыт, куораттан чугас сытар буолан иһэр уубут хаачыстыбата быстар мөлтөх. Онуоха эбии хас бирдии МТ баһылыга нэһилиэнньэтин иһэр уутун баһар сиригэр сүөһүттэн, массьыналартан о.д.а. киртийбэтин дьон күрүө-хаһаа туттарыахтаах. Ити уонна да атын кэккэ ирдэбиллэр билингитэ биир да нэһилиэккэ тутуһулла иликтэр. Саҥа ирдэбил буолан үлэ сурук-бичик, докумуон үлэтигэр барар диэххэ сөп. Ол туһунан Намнаафы «Роспотребнадзор» управлениетын салайааччы Л.И. Ильина «Нэһилиэнньэҕэ хаачыстыбалаах иһэр ууну хаачыһыы» дакылаатыгар сииһили кэпсэтэ. Кэлинни 5 сылы кэтээн көрүү түмүгүнэн, иһэр уубут хаачыстыбата санитарнай-гигиенической ирдэбилгэ эспитэтиир 94%-70% диэри, оттон микробиологической көрдөрүүтэ 37% - 2% диэри. Иһэр уубут кирдээбиттэн дизентерия, гепатит А курдук ыарыһаарынан сылын аайы республикабытыгар 3000 киһи регистрацияланар. Улууспугар эпидемиологической туруктун үчүгэйэ суох. Ол курдук, дифиллоботриоз, эхинококкоз, лямблиоз дьон паразитарнай ыарыһаар бэлэтэнэллэр. Маны таһынан балыктан кэтит лентец үгүстүк үөскүүр. Сылларынан көрөн бырыһыанна таһаардахха, ыалдыааччы ахсаана аһыһаабыт курдук буолар, ол эрээри нэһилиэнньэ 100% көрдөрүнэрэ буоллар дьон хартыына атын буолуо этэ.

Итинник сыһыспараларга уонна РФ ирдэбилгэр олозуран Лена Ильинична нэһилиэк-тэр баһылыктарыгар хас да этии киллэрдэ.

Нам улуусун бочуоттаах гражданина Н.П. Колпашников - оҕону иитиигэ-үөрэтиигэ үгүс сыратын биэрбит киһибит. Киһи айылҕа харыстабылыгар сүрүннэн-быарынан кыһаллан үлэлиир дьоммуттан биридэстэрэ. Нам олохтоохторун характары аалар ипподром территориятыгар маньык этиини онордо. Ипподром сиригэр оҕо научнай-технической киинин төрүт онгостон, экологической-спортивной хайысхалаах сылы быһа тохтообокко үлэлиир объект оноруохха баар этэ. Манна автодром, велотрек, картинг-клуб, пневматической тир, оранжерея о.д.а. оноруохха сөбүн иһитиннэрдэ. Салгыы «Уу ресурсаларын харыстабылын кыһалҕатын үөрэтии» дакылаатыгар саамай кэрэ айылҕалаах Кэпкэмэбит «дьылҕатын» туһунан эттэ. Кэпкэмэ территориятын араҥачылыыр күрүө-хаһаа, сурук-бичик ыйаныан наадатын о.д.а. этии быһыытынан киллэрдэ.

Ветуправление салайааччытын солбуйааччы М.Е. Федорова «Нам селотугар ветеринарнай турук: кыһалҕалары туоратар тэрээһиннэр» дьон дакылаатыгар сыбаалка, сүөһү, ыт, куоска көрүүтүн-истиитин бэрээдэктэрин билиһиннэрдэ. Нам 1 № орто оскулатын учуутала Л.Е. Васильева үөрэнээччилэргэ экология куруһуоктары, сайынны лаабырдар хайдах быһыылаахтык үлэлиллэрин кэпсэтэ.

Түмүккэ «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылытын социальной боппуруостарга солбуйааччы А.С. Заболоцка тулалыыр эйгэни харыстааһын, тыа сиригэр кэлимник сайыннарыы, нэһилиэк тас көстүүтүн тупсаран оноруу сылларынан туох булааннар ылыллыбыттарын, туох үлэ күүтүллэрин иһитиннэрдэ. Кэпсэтигэ айылҕа харыстабылын салайааччы А.И. Собакин, дакылаатчытар, учууталлар, түөлбө салайааччылар кытытыны ылылар. Төгүрүк остуол түмүгүнэн улуу үрдүнэн баар кыһалҕалары туоратыыга киэн ис хоһоонноох резолюция онгоһулунна.

М. ПЕТРОВА

Посвящается
**XIX Спартакиаде национальных видов спорта
«Игры Манчаары» в с. Чурапча**

**Традиции РСК «Стерх» -
для вашей пользы!**

Очередная акция от страховой компании «Стерх»
с традиционным розыгрышем призов!

Необходимая вам страховка от несчастных случаев
с лотереей по номерам страховых полисов!

Розыгрыш призов проводится среди застрахованных
в РСК «Стерх» от несчастных случаев по следующим условиям:

- период оформления страхового полиса - до 01.07.2013 г.;
- срок страхования - 1 год;
- размер страхового взноса - не менее 200 рублей.

В розыгрыше призов принимают участие все виды полисов страхования физических лиц от несчастных случаев вне зависимости от места приобретения. Розыгрыш состоится в дни проведения Спартакиады «Игры Манчаары». Точная дата и место розыгрыша будет опубликовано в СМИ. Следите за рекламой.

Супер ПРИЗ

мини-трактор с кабиной -
Синтай-304!!!
И еще 44 отличных приза!

Лицензия ФССН CN:3983 от 11.10.2005 г.

Условия участия в стимулирующей лотерее, сроки ее проведения, наименование призов, место их выдачи и вся информация размещены на официальном сайте www.rsk-stekh.ru

СТЕРХ
РЕГИОНАЛЬНАЯ СТРАХОВАЯ КОМПАНИЯ

Филиал ОАО РСК «Стерх» в с. Намцы:
Намский улус, с. Намцы, ул. Ленина, 6
(41162) 42-041

Руслан Федотов

Представитель в республике омского,
нижекамского, волжского шинных заводов

ИП Федотов Р.Е.

Представляет в республике комплекс автотракторной, сельскохозяйственной техники
и запасных частей - белорусских, российских, украинских, чешских заводов

РЕАЛИЗУЕТ СЕНОКОСНУЮ ТЕХНИКУ

Трактор МТЗ-82.1 (российская сборка)-----950 000 руб.
Трактор МТЗ-82.1 (белорусской сборки)-----950 000 руб.
Минитрактор WEITUA TY244-----280 000 руб.

- Прицеп тракторный 2ПТС-4.5т.-----360 000руб.
- Погрузчик универсальный ПКУ-0.8 (без ковша)----135 000 руб.
- Погрузчик быстросъемный ПБМ-800 (без ковша)----145 000 руб.
- Ковш V-0.8м3 ПКУ-0.8-----19 000 руб.
- Ковш V-0.8м3 ПБМ-800-----22 000 руб.
- Гребельная решетка погрузчика-котвоза ПКУ-0.8-60 000руб.

Пресс-подборщик рулонный ПР-145С (до 300кг.) Бежецксельмаш 530 000 руб.
Пресс-подборщик рулонный ПРФ-110 (до 200кг.) Алтай 510 000 руб.
Пресс-подборщик рулонный ПРФ-145 (до 300кг.) Алтай 530 000 руб.

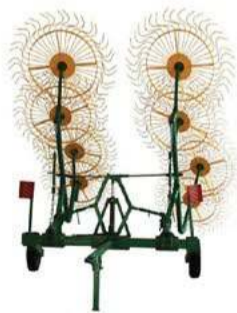
Косилка скоростная КСФ-2.1 Б без гидроцилиндра (Люберецкий завод) 40 000 руб.
Косилка скоростная КСФ-2.1 Б без гидроцилиндра 40 000 руб.
Косилка скоростная КСФ-2.1 Б с гидроцилиндром 45 000 руб.
Косилка скоростная КСФ-2.1 Л с гидроцилиндром (для трактора Т-16) 45 000 руб.
Косилка скоростная КБ-2.1 Б для китайских мини-тракторов (произв. Россия) 42 000 руб.
Косилка скоростная двухбрусная КДП-4.0 120 000 руб.
Косилка роторная КРН-2.1 Б (Люберецкий завод) 160 000 руб.
Косилка роторная КРН-2.1 Б (завод «Бежецксельмаш») 160 000 руб.
Косилка роторная КРН-2.1 Б (Омский завод) 190 000 руб.

Грабли поперечные гидравлич. ГПГ-2 (ширина захвата: 2м.) 40 000 руб.
Грабли поперечные гидравлич. складные ГПГ-4С (ширина захвата: 4м.) 85 000 руб.
Грабли поперечные гидравлич. складные ГПГ-6С (ширина захвата: 6м.) 100 000 руб.
Грабли поперечные ГПГ-6М сцепные (ширина захвата: 6м.) 79 000 руб.
Грабли поперечные ГПГ-6М навесные (ширина захвата: 6м.) 79 500 руб.
Грабли-ворошилки ГВК-3М (ширина захвата: 3м.) 65 000 руб.
Грабли-ворошилки ГВК-6М (ширина захвата: 6м.) 130 000 руб.
Грабли колесно-пальцевые ГКП-6.0 (аналог ГВВ-6) ширина захвата: 6м. 120 000 руб.
Грабли конные ГС-1 (ширина захвата: 2м.) 40 000 руб.

Плуг 3-х корпусный навесной ПЛН-3 без предплужника (г. Рубцовск) 75 000 руб.
Плуг 3-х корпусный навесной ПЛН-3 с предплужником (г. Рубцовск) 85 000 руб.
Борона дисковая БДН-1,7м (Алтай) 110 000 руб.

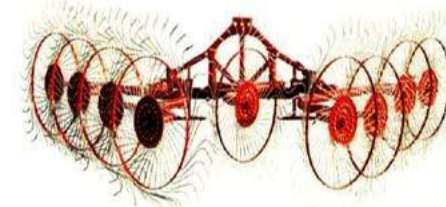
Всегда в наличии:
Запчасти к тракторам Т-150, ДТ-75, МТЗ, ЛТЗ-60, Т-40, Т-25, Т-16
Шины и камеры, масла моторные, трансмиссионные, гидравлические
Запчасти к сенокосилкам, граблям, пресс-подборщикам

ИП Федотов Руслан Еремеевич аккредитован
ОАО «Россельхозбанк» как официальный поставщик
тракторов марки МТЗ и сельскохозяйственной техники

БЕЗ ПЕРЕРЫВОВ И ВЫХОДНЫХ.
Режим работы с 8.00. до 21.00.

Работаем по наличному и безналичному расчету.
Предоставляем кредит по 1 документу через Азиатско-Тихоокеанский и Альфа Банки

Наш адрес: Н-Бестях, ул. Ленина, 23, тел. магазинов: 8(411-43)47050, 47210
«Автозапчасти»-47 256,89141003748, 89244680038

Единственный
представитель в РС(Я)
пилорамы «КЕДР»

БИЛЭРИИЛЭР

ПРОГРАММА

проведения марафона по сбору денежных средств на проектно-исследовательские работы для строительства Дворца культуры и духовного развития МО «Намский улус»

Дата проведения: 2 апреля 2013 г., 11ч. 00м.

Место проведения: с. Намцы, МБУ «ЦД им. А.Ф. Шестакова»

Время	Наименование	
11:00 ч.	Торжественное открытие	
	Выступления официальных лиц	
	Гала-концерт участников фестиваля народного творчества муниципальных образований Намского улуса, посвященного Году развития села и VI Спортивным играм народов Республики Саха (Якутия) в Намском улусе (I и II группа поселений)	
	Выступления учреждений, организаций	
	Выступления учреждений г. Якутска, «Нам» түмсүү	
	Учреждения образования (школы, детские сады, дополнительные образовательные учреждения с.Намцы)	
	13:00 ч.	Главы МО поселений
	Сельскохозяйственные предприятия	
	Учреждения здравоохранения	
	АУ РС (Я) СПО «Намский педагогический колледж им.И.Е.Винокурова»	
	ГБОУ РС (Я) «Профессиональный лицей №2»	
	15:00 ч.	Учреждения культуры (музеи, библиотеки, музыкальные школы, клубы, редакция Намской улусной газеты «Энсиэли», Намский филиал НВК «Саха»)
	Строительные, ЖКХ, Намавтодор, Намгазстрой, Ленагаз и т.д.	
	Торговые и предпринимательские организации	
	Намский ОВД, прокуратура, районный суд	
	МЧС, Налоговая служба, Намский лесхоз, инспекция охраны природы	
	МО «Ленский наслег» (Түөлбө, микрорайоны)	
	Другие учреждения	
	18:00 ч.	Гала-концерт участников фестиваля народного творчества муниципальных образований Намского улуса, посвященного Году развития села и VI Спортивным играм народов Республики Саха (Якутия) в Намском улусе (III группа поселений)

КАК ВЫГЛЯДИТ ИДЕАЛЬНАЯ СПРАВКА 2-НДФЛ?

В срок не позднее 1 апреля т.г. предстоит сдать справки о доходах 2-НДФЛ за 2012 год. Сам бланк и порядок его заполнения остались прежними. Напомним, что форма справки 2-НДФЛ утверждена Приказом ФНС России от 17.11.2010 № ММВ-7-3/611@. Этим же документом предусмотрены и рекомендации по ее заполнению.

Кто обязан подавать справку 2-НДФЛ? Справку о доходах физического лица по форме 2-НДФЛ подают налоговые агенты.

Налоговыми агентами являются лица, от которых или в результате отношений с которыми физическое лицо получило доход. С этого дохода налоговые агенты обязаны исчислить, удержать и перечислить в бюджет сумму НДФЛ.

К числу налоговых агентов относятся: российские организации; обособленные подразделения иностранных организаций в РФ; индивидуальные предприниматели; нотариусы, занимающиеся частной практикой; адвокаты, учредившие адвокатские кабинеты.

Налоговый агент должен самостоятельно исполнять обязанность по представлению сведений о доходах.

Как заполнить справку о доходах? Справка о доходах заполняется отдельно по каждому работнику. Иными словами, количество справок должно соответствовать числу ваших работников.

Если кому-то из них вы выплачивали в течение налогового периода доходы, облагаемые по разным ставкам (например, 13 и 9%), справка на данного работника все равно будет одна. Но разделы с 3 по 5 будут повторяться дважды. Заполнять отдельную справку по каждой ставке не нужно.

Налоговый агент заполняет все разделы справки. Исключение из этого правила – раздел 4. Он заполняется только в том случае, если налогоплательщику предоставлялись стандартные, социальные или имущественные вычеты. Причем подпункты 4.2, 4.3. и 4.4. заполняются исключительно при предоставлении имущественного вычета.

Общий порядок заполнения справки 2-НДФЛ:

1) все суммовые показатели в справках отражаются в рублях и копейках через десятичную точку, за исключением сумм налога. При этом сумма налога

меньше 50 коп. отбрасывается, а больше 50 коп. округляется до полного рубля;

2) в справке заполняются все показатели, если иное не указано в разделе II Рекомендаций. Так, не заполняется ряд пунктов, если отсутствуют сведения, необходимые для их заполнения (например, п.п. 2.1, 5.6-5.7 и др.);

3) прочерки в пунктах, которые вы не заполняете, ставить не нужно;

4) при подписании справки необходимо указать фамилию и инициалы лица, подписавшего справку (налогового агента – физического лица или работника налогового агента). Если справка подписывается работником налогового агента, то нужно дополнительно указать его должность;

5) заполненная справка подписывается в поле “Налоговый агент (подпись)”. Подпись не должна закрываться печатью. Печать проставляется в поле “М.П.” в нижнем левом углу справки;

6) если справка не может быть размещена на одной странице, то заполняется столько страниц, сколько требуется. В этом случае на каждой следующей странице сверху нужно указать ее порядковый номер, а также следующий текст: “Справка о доходах физического лица за 2012 г. № _____ от _____”. Кроме того, на каждой странице заполняется поле “Налоговый агент”.

Все справки 2-НДФЛ о доходах заполняются с признаком 1. Если невозможно удержать налог с доходов физического лица.

Если налоговый агент не может удержать НДФЛ (например, доход выдан в натуральной форме и денежных выплат физическому лицу в этом налоговом периоде больше не производилось), обязанностью удержать налог не возникает.

Однако в таких случаях нужно письменно сообщить налоговому органу, а также налогоплательщику о невозможности удержать налог и о сумме задолженности физического лица.

При этом, если до окончания года вы выплатите физическому лицу какие-либо доходы, то с них нужно будет удержать и перечислить в бюджет НДФЛ, который ранее невозможно было уплатить.

А если денежного дохода до конца года у физического лица не будет, вы должны направить сообщение о задолженности физическому лицу и в налоговую инспекцию по месту учета организации. Срок направления

таких сведений – не позднее одного месяца со дня окончания соответствующего года. На этом ваша обязанность как налогового агента прекращается. Сведения о неуплаченном налоге направлять не нужно, если впоследствии до конца года вы перечислите физическому лицу доход и удержите налог.

Признак 2 подходит только для справок о невозможности удержать налог.

Когда не удерживается НДФЛ. Вы не обязаны представлять справку 2-НДФЛ в отношении доходов, выплаченных индивидуальному предпринимателю. По доходам от предпринимательской деятельности такие граждане самостоятельно исчисляют и уплачивают налог.

Если вы оплачиваете услуги частного нотариуса, адвоката, действующего через адвокатский кабинет, частного врача, детектива или другого лица, занимающегося частной практикой, вы не приобретаете статус налогового агента. Налог они так же, как и индивидуальные предприниматели, платят и декларируют самостоятельно.

Физические лица при продаже имущества (имущественных прав), принадлежащего им на праве собственности, самостоятельно исчисляют и уплачивают в бюджет НДФЛ. Таким образом, в подобных ситуациях источник выплаты (организация, индивидуальный предприниматель и т.п.) не является налоговым агентом и не обязан исчислять, удерживать и перечислять налог в бюджет.

В отношении отдельных видов доходов НДФЛ уплачиваться не должен вовсе. Соответственно, исчислять с этих доходов НДФЛ налоговый агент не вправе. Перечень не облагаемых НДФЛ доходов содержится в ст. 217 НК РФ и является исчерпывающим.

Не подлежат налогообложению (освобождаются от налогообложения), например, государственные пособия, за исключением пособий по временной нетрудоспособности (включая пособие по уходу за больным ребенком), а также иные выплаты и компенсации, пенсии по государственному пенсионному обеспечению и трудовые пенсии, компенсационные выплаты, связанные с возмещением вреда, причиненного увечьем или иным повреждением здоровья и т.д.

Отдел работы с налогоплательщиками Межрайонной ИФНС России № 5 по РС(Я)

УНУРЭХ ТЫТТАР

Күндү аҕабытын, эһэбитин, кэргэммин, быраапытын, убай-бытын, күтүөпүтүн, Арбын нэһилиэтин олохтообун, өр сылларга тракториһынан үлэлээбит «Арбын» уонна «Көбөкөн» совхоз чемпион үлэһитин **СОФРОНОВ ЕФРЕМ ЕГОРОВИЧ** үбүлүөйдээх 55 сааскынан, олобуң биир кэрэ-бэлиэ күнүнэн, ис сүрэхтэн тахсар итии-истин тылларынан эфэрдэлибит!

Сизиниң, чугас дьонун, аймахтарың ытыктабылыгар, тапталыгар уйдараң өссө да дьон-сэргэ ортоугар үөрэ-көтө үлэлээ-хамсаа, чэгиэн сырыт. Бу курдук мэлдьи аттыбытыгар буолан биһигини араҕаччылаа, арчылаа. Олоххо тэтигини ыһыктыма, дьол-соргу тосхойо туруохтун.

Эфэрдэни кытары сизиниң, дьиз кэргэнин, Арбынтан Софроновтар, Колесовтар, Модуттан Ядрихинскайдар, Намтан Верховцевтар, Колесовтар

Убаастабыллаах убайбытын, таайбытын **ГОТОВЦЕВ ВАСИЛИЙ НИКОЛАЕВИЧ**, күндүтүк саныыр саҕасытын **ГОТОВЦЕВА ВАРВАРА НИКОЛАЕВНА**НҮ ОКО түспүт онһуугутунан, сиргэ түспүт сэрэ-бизийгитинэн ыал буолан олорук-кут 50 сыла томточчу туолбутунан итиитик-истинниң эфэрдэлибит!

Эһиги сэрии кэминээҕи аастуор олоххо оҕо сааскытыттан үлэни-хамнаһы өрө тутан, чэр-дээх илиигитинэн дьоллоох олоҕу уһансыбыт үтүөбүтүн, сизэрдээх олоҕу олорон, бар дьон махталын ыланһыт, билгитин даҕаны сүһүөххүт үрдүгэр сылдаргытыттан олус үөрэбит, астынабыт. Диринг махталыгытын тиэрдэбит саҕасытыгар Варвара Николаевнаҕа. Кини киэн көхсүн, аламаҕай майгытын, ылыктаах сүбэтин, миннигэс астаах сандальгытын элбэх ыччат саныыр, ахтар, махтанар. Күндү дьоммут, өссө да оҕоҕу сылаас сыһыаньыгар уугуттанан, бар дьоннугу, аймахтаргыт үтүө санааларынан кынаттанан нус-хас сынһыаланһык, уһундук олооргоугугар баҕарабыт.

Түбэттэн Куприяновтар, Куличкиннар, Филипповтар, Намтан Куприяновтар, Павловтар, Нерюнгриттан Куприяновтар

Нам уллуһун киин балыһыһатын приемнай отделениеҕын үрдүк категориялаах старшай медсестэрэтин, ытыктабыллаах **КОНСТАНТИНОВА ТАТЬЯНА ИННОКЕНТЬЕВНА**НҮ үйэ аңардаах үөрүүлээх үбүлүөйгүнэн үөрэн-көтөн туран эфэрдэлибит!

Баҕа санаа баһаамын, ыра санаа ырааһын, истин илдьит иэйиитин Эһиэхэ тиэрдэбит! Баҕа санаан барыта туола туруохтун! Дьиз кэргэнгэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, иллээх-эйэлээх олоҕу, саппаһырбат санааны, самныбат саргыны, эдэрдии эрчими, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Кырдыбы, эстии чааһа кэлбэтин, Көр-нар, үөрүү-көтүү тэйбэтин, Мэлдьитин күүс-кыах, эрчим күүрдүн, Модун санаан, дууһаң күүһүрдүн.

Эфэрдэни кытта биһиргэ үлэлиир приемнай отделение үлэһиттэрэ

Таптыыр күндү кэргэним, ийэбит, эбээбит **ПЛАТОНОВА ЗОЯ РОМАНОВНА**ҕА 60 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күнүнүнэн ис сүрэхпитигин долгуһунан туран итии-истин эфэрдэбитин тиэрдэбит!

Эн нарын, ыраас дууһаһынан, истин-иһирэх санааһынан биһигини өрүү кэрэҕэ-сырдыкка угууһаһыт! Чугас дьонгор уҕараабат болдомтон, ылыктаах сүбэн-амаң иһин барҕа махталыгытын тиэрдэбит. Эн олус боростуой, көрсүө-сэмэй майгыгынан, дьонго үтүө сыһыанһынан биһиэхэ холбур буолаһыт! Барыбыт туһугар олус кыһаллар, долгуйар, күүс-көмө, өйбүл буолар киһибитигэр ис сүрэхпитигин сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйүөн туран, санаабыт санаан, баҕарыт баҕан барыта санаа хоту туолан истин, барыбыт махтала, таптала, үөрүүтэ-ситиһиитэ Эһигин, күндүттэн күндү киһибитин, арыаллыы-араҕаччылыы сырыттын. Оҕолорун, сиэннэрин миннигэс миһээрдэригэр, истин тапталларыгар уугуттанан өссө да үлэли-хамсыы сылдаргар. Уһун дьоллоох-соргулаах олоҕу!

Эфэрдэни кытта кэргэнин Анатолий, кыргыттарын, уолун, кийиитин, күтүөтүн, сиэннэрин

Күндү оҕом, балтыбыт, эдьийбит **МАРГАРИТА ЕВТРОПЬЕВНА**! Эһигин күн сирин көрбүт кэрэ-бэлиэ күнүнүнэн истинниң эфэр-дэлибит!

Бар дьонгор амарах санааһынан, үтүө сыһыанһынан, киэн билиигинэн-көрүүгүнэн, үлэлээбит үлэҕэр эппиэтинэстээх сыһыанһынан биһиэхэ үтүө холбур буолаһыт. Баҕарабыт күндү киһибитигэр күүстээх санааһынан этэнгэ доруобайдык сылдаргар, хас биридди саҕа күн үөрүүнү бөлөхтээгин, санаабытын сатаннын, толкуйдаабытын туоллун, дьоллоох буол, махтал тылларын Эһиэхэ аныбыт куруук күүс-көмө, өйбүл буолар киһибитигэр.

Эфэрдэни кытта ийэн, биһиргэ төрөөбүттэрин дьиз кэргэтэринэн

Торговый павильон «Чайкоff» реализует в широком ассортименте развесной и фасованный чай. В продаже зеленый, черный, желтый, красный (ройбуш) ароматизированные и классические чаи. А также всегда в наличии свежееобжаренные зерна кофе плантационных и десертных сортов, орехов, фруктов в черном и белом шоколаде. Чайные и кофейные аксессуары: чашки, пиалы, чайные наборы, турки, мельницы и мн. др.

Мы всегда рады видеть Вас по адресу: ул. И. Винокурова, 3, БЦ «Ассоль», 1-й этаж

БИЛЛЭРИИЛЭР

Межрайонная ИФНС России № 5 по РС(Я) напоминает ЮРИДИЧЕСКИМ ЛИЦАМ и индивидуальным предпринимателям сроки представления отчетности и уплаты по основным налогам

Не позднее 28 марта – срок представления декларации за 2012 год и уплаты налога на прибыль за 2012 г.

Не позднее 30 марта – срок представления декларации по налогу на имущество организаций за 2012 г.

Не позднее 31 марта – срок: – представления декларации и уплаты единого сельскохозяйственного налога (ЕСХН) организациями и индивидуальными предпринимателями, применяющими систему налогообложения для сельскохозяйственных товаропроизводителей;

– представления декларации по упрощенной системе налогообложения (УСН) и уплаты единого налога организациями.

Не позднее 1 апреля – срок представления сведений о доходах физических лиц за 2012 г. по форме 2-НДФЛ налоговыми агентами (работодателями).

При нарушении срока сдачи декларации налогоплательщик будет привлечены к налоговой ответственности согласно статье 119 Налогового кодекса РФ.

Юридические лица, которые не представляли отчетность в течение последних двенадцати месяцев и не осуществляли операции хотя бы по одному банковскому счету, признаются фактически прекратившими свою деятельность действующими юридическими лицами. Такие организации по решению регистрирующего органа могут быть исключены из Единого государственного реестра юридических лиц (ЕГРЮЛ).

Учредители и руководители юридических лиц! Во избежание включения вашей организации в список действующих юридических лиц предлагаем представить своевременно отчетность даже в том случае, если у вас временно приостановлена финансово-хозяйственная деятельность. Повторное создание юридического лица требует дополнительные затраты времени и финансов.

Отдел работы с налогоплательщиками МРИ ФНС РФ № 5 по РС(Я)

ХОМУС ТАРДЫТЫГАР ЫНҔЫРАБЫТ!

Тыһыынчанан киһи биир тэнгэ хомуска оонньоон аан дойду рекордун олохтоот Гиннес кинигэтигэр киирдэ. Аан дойдуга хаһан да буолбатах сүдү көстүү бигэрэтиллэн сурукка сурулуна.

Партизан нэһилиэгэ, олохтоох дьаһалта, общественноһо чөл олоҕу пропагандалыыр, нэһилиэк дьонун-сэргэтин түмэр, саха төрүт үгэһин илдэ сылдьар, ыччат дьонун үтүөҕэ-кэрэҕэ угуйар сыаллаах, духуобунас үрдүкү чыпчаалыгар тахсарга инники хардыыны онорорго 2013 сыл муус устар 20 күнүгэр күнүс 11 чаастан нэһилиэккэ хомус тардытыгар рекорд олохтуур.

Бу тэрээһин үүнэр көлүөнэ, кэнчээри ыччачыгытын өй-санаа, майгы-сигили өттүнэн иитиигэ, саха омуктук төрүт культуратыгар, өбүгэ үгэһин сайыннарыыга туһайыллар.

Убаастабыллаах Партизан нэһилиэгин дьоно-сэргэтэ, кы-

ратыттан ытык кырдыаһыгар диэри, араас көлүөнэҕэ оонньоон ааспыт хомусчуттарытын, ыччаттарытын, аҕа саастаах хомуһу сэргиир дьоммутун бу рекорд олохтоноругар кэлэн көхтөөхтүк биир киһи курдук оонньоон дьүрүһүтүөҕүң.

ЫнҔырабыт саха хомуһун дьикти дорҕоонун абылагар ылларан, хомус дьүрүскэн тыаһыгар куустарыаһың! Рекорду олохтуоҕуң! Үрүн күн аныгар силигири үүнэр Аал Луук мас дириг силистэрэ сир аныгар ыраах сиик тардан симэһин биэрэллэрини, үүм-мүт үйэни сахалы уруйдуу, тапталаах Сахабыт сиригэр, Эңсиэлибит хочотугар Тыа сирин сылынан хомус дорҕоонунан айхаллыаһың, уруйдуоҕуң, дуорааччы ыллатыаһың, үрэрэ-көтө көрсүөҕүң!

Сахалы тагастаах, хомустаах кэлэн бу улахан түмсүүгэ күүс-көмө буолан кыттаргытын күүтэбит, эрэнэбит.

Тэрийэр комиссия, “Партизан нэһилиэгэ” МТ

СЪЕМКА СВАДЕБ И ТОРЖЕСТВ!

Желаете запечатлеть семейные торжества, свадьбы, юбилеи? Нет ничего проще — позвоните по телефону 42-9-48, 89243660623, 89141077316.

Мы приедем и по вашему желанию качественно, профессионально снимем на видео и фото с отличным оформлением. Также принимаем заказы на имидж-фильмы, музыкальные клипы, семейное фотографирование на дому, перевод из видеокассет на цифровые носители, монтаж и запись частных видеосъемок.

ИП “Замятин А.Т.”

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ УЛУУС ОЛОХТООХТОРО!

Мэлдьи ыраас ууну биһигиттэн атылаһааһа сөп. Ону таһынан атыга бааллар механической помпалар, электрическэй кулердар. Сакааһынан аҕалабыт. Кирдээх, саһарбыт уонна хайдылаах баллоннары төттөрү ылбаһыт.

Аппааны бөһ., Лена уул. 16-та. Дьизэҕэ илдьэн биэрэбит.

Тел. 8914-300-11-70, 8924-873-73-11 уонна 23-3-21.

ЫРААС УУНУ ИБИЭН — ЧӨЛ ТУРУКТАНЫАН!

Продается:

1. Холодильник-морозильник 2-хкамерный «Стинол» – NO FROST (без инея), б/у, высота 185 см, объем холодильной камеры 200 л, объем морозильной камеры 120 л за 8 т.р.

2. Железные бочки из-под бензина 200 л по цене 1,5 т.р.

3. Волговская шипованная резина с дисками, б/у – 4 шт. Цена по договоренности.

Тел. 89246609684, 89244682167

КЭРИЭСТЭБИЛ

УОЛБАР – НЬУРГУММАР АНЫБЫҔЫМ

«Эс, наһаа дири», – диэн Саҕаны аны истибэппин. Сүүрбэ абыс эрэ сыл Анаммыт эбит олоҕуң.

Бэҕэһэ тиһэҕин сибээһинэн Истибит эбиппин саҕаһың. Сарсыарда ыар сурах Ытатта ийэ куппун.

Соһуччу олус да ыарахан Оҕону сүтэрэр ил кэмгэ.

Сиэн оҕом саҕата:

«Аҕам үлэли барбыта», – диирэ. Икки оҕо амаар аҕата, Соботоһо эр хоһуунум, Быдан дьылларга...

Мин Сүдү Киһим. Мин Сырдык Аанһалым.

Аван

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительства, «Нам улуунун «Эңсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждения. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральная сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтитин, дьизитин аадырыһын чопчу ыйың. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.

678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4.

E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

Тыа хаһаайыстыбатын кредитнэй потребительскай кооператива
«Ссудо-Сберегательный Союз»

Кооператив чилиэннэригэр

ИЭС ХАРЧЫ

15 000 солк. эбии төлөбүрэ 975 солк.

30 000 солк. эбии төлөбүрэ 1950 солк.

50 000 солк. эбии төлөбүрэ 3250 солк.

*Иес харчы бэрлилэр көрүңэ «Стандартный» диэн, 1 ыйга аабыллан турар, хамыһыйата - 3%, паай - 10% (төптөрү төннөр)

**Нам с. С. Платонова уул. 5\1
т. 43-089, 89247601445**

Продаю окно (стеклопакет) – шир. – 1,18, выс. – 1,32, 1 ств. пов. с форточкой и москитной сеткой, нижнюю решетку радиатора и верхнюю накладку переднего бампера а/м «Тойота Фун Карго».

Тел. 89841021689 (после 16 ч.)

Продается жилой дом с гаражом и новым пристроем бани, центр с. Намцы.

Тел. 89841125032

Услуги профессионального электрика. Быстро, качественно, недорого.

Тел. 89246636358

Продаю а/м «Витц» «Тойота-Porte» 2009 г.в. без пробега.

Тел. 89142542618

Услуги такси. Выезды на природу, турбазу «Песчаная гора».

Тел. 89142810018

Грузовые перевозки до 2-х тонн по селу, по городу.

Тел. 89841160270, 89243661967

Утерян паспорт транспортного средства на имя Таюрского Михаила Васильевича, гос. номер К251ЕА 14, просим вернуть за вознаграждение.

Тел. 89681527910

Считать недействительными утерянные: водительское удостоверение серии 14 ОР № 166326, свидетельство о регистрации ТС серии 14 УН 785741, выданные на имя Находкина Сергея Федоровича.

<p>Күндү аҕабыт, эһэбит, тыыл, үлэ ветерана СУХАНОВ Василий Васильевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытын бары билэр, чугас дьонноругар диригиник курутуулан туран иһитинэрэбит. Дьокуускайтан оболоро, күтүөттэрэ, сиэннэрэ</p>	<p>Таптыр кэргэним, аҕабыт, эһэбит, үлэ ветерана, Никольскай нэһилиэгин олохтооҕо АММОСОВ Алексей Дмитриевич б.д. кулун тутар 28 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытын бары аймактарытыгар, чугас, билэр дьонноругар диригиник курутуулан туран иһитинэрэбит. Кэргэнэ, оболоро, сиэннэрэ</p>	<p>Бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Кычкин Максимга, ийттигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр таптыр аҕата КЫЧКИН Егор Егорович соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Нам 1 №-дээх орто оскуолатын 2010 с. выпуск 11 «в» кыл., кыл. салайааччыта Сивцева А.И.</p>
<p>Хатырык нэһилиэгин олохтооҕо, өр сылларга колхозка, совхозка үлэһэбит тыыл, үлэ ветерана, тапталаах кэргэним, аҕабыт СУХАНОВ Василий Васильевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Кэргэнэ, Сухановтар дьизэ кэргэттэрэ</p>	<p>«Никольскай нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк сэбиэтин депутата, ветераннар сэбиэттэрэ Никольскай нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ ветерана, кырдыаҕас механизатор АММОСОВ Алексей Дмитриевич уһун, ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оболоругар, сиэннэригэр дириг кутурбаннарын тиэрдэллэр.</p>	<p>Бииргэ улааппыт дьүөгэбитигэр Кычкина Аксиния Егоровна уонна кини дьизэ кэргэнигэр, чугас аймактарыгар тапталаах аҕалара, эһэлэрэ КЫЧКИН Егор Егорович соһумардык күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Чугас дьүөгэлэрэ</p>
<p>Убаастыыр күтүөлүгү, Нам улуунун, Хатырык олохтооҕо, тыыл, үлэ ветерана СУХАНОВ Василий Васильевич ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан эдьийитигэр Александра Павловна, оболоругар, сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Николаевтар, Павловтар</p>	<p>Өр сылларга эн-мин дэһэн, чугастык санаһан олорбут убаастыыр күтүөлүгү КЫЧКИН Егор Егорович күн сириттэн соһумардык туораабытынан кэргэнигэр Любовь Иннокентьевна, оболоругар, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Хамадаттан аймактарыт Охлопковтар</p>	<p>Дьүөгэбэр Любовь Петровна уонна Владислав Гаврильевич Касьяновтарга, ийэлэригэр Варвара Семеновнага таптыр ырааттара, уола НАУМОВ Петр Петрович олохтон барбытынан дириг кутурбаммын тиэрдэбин. Л. Охлопкова</p>

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496;** бухгалтерия — **41141;** факс — **41141;** редакционной- издательской ситим — **41332**

«Эңсиэли» хаһыат РИС талыһына, таһыһына уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэнэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложная уул. N4 Формата А3. Кээмэйэ 2,5 бэчээт. лис **Көңүл сыананан атылаһар Индекс — 54889.** Тираһа — 2312 Бэчээккэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 29.03.2013 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 29.03.2013 с.